VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČESKÉ REPUBLIKY

Ročník LVII **Sešit 5**
Květen 2001

O B S A H

Část normativní

- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání vydávaných v České republice a ve Slovenské republice, podepsaná v Praze dne 23. března 2001
- Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení
- Rozhodnutí MŠMT č.j. 11 861/2001-23 ze dne 13.3.2001 o změně Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky podle § 58 písm. a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků, o experimentálním ověřování maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze, č. j. 11 576/95-21, ze dne 6. března 1995, ve znění Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 30 567/98-23 ze dne 8. března 1999
- Úplné znění Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky podle § 58 písm. a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků, o experimentálním ověřování maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze, č. j. 11 576/95-21, ze dne 6. března 1995, ve znění Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 30 567/98-23 ze dne 8. března 1999 a Rozhodnutí MŠMT č.j. 11 861/2001-23 ze dne 13.3.2001

Část metodická

- Rámcový program pro předškolní vzdělávání
- Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k vydávání osvědčení o způsobilosti vzdělávacího zařízení k pořádání vzdělávacích akcí v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- Učební plán učebního oboru 23-56-H/001 Obráběč kovů (tříleté denní studium)

Část oznamovací

- Informace o vydání Rámcového programu pro předškolní vzdělávání
- Sdělení k projektu "Školní mléko" a k novému nařízení vlády č. 91/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky a zásady pro poskytování podpory programu zvýšení spotřeby zpracovatelsky upraveného mléka a vybraných mléčných výrobků žáky, kteří plní povinnou školní docházku (o podpoře zvýšení spotřeby vybraných mléčných výrobků žáky)
- Sdělení o vydání nových učebních dokumentů pro studijní elektrotechnické obory středních odborných škol
- Oznámení o schválení učebních dokumentů učebního oboru 31-58-H/001 Krejčí
- Oznámení o schválení učebních dokumentů učebního oboru 69-53-E/002 Provoz domácnosti
- Oznámení o konání kvalifikačních zkoušek
- Informace o učebních dokumentech základní školy pro sluchově postižené
- Informace o udělení schvalovacích doložek
- Oznámení o ztrátě razítek

Poznámky : Texty neprošly korekturou.

ČÁST NORMATIVNÍ

Dohoda
mezi
vládou České republiky
a vládou Slovenské republiky
o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů
o vzdělání
vydávaných v České republice a ve Slovenské republice

Vláda České republiky a vláda Slovenské republiky (dále jen “smluvní strany”),

usilujíce o rozvoj vzájemné spolupráce v oblasti školství a vědy,

majíce na zřeteli článek 14 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o dobrém sousedství, přátelských vztazích a spolupráci, podepsané
v Bratislavě dne 23. listopadu 1992,

vycházejíce z Úmluvy o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu, podepsané v Lisabonu dne 11. dubna 1997,

se dohodly takto:

Článek 1

Pro účely této Dohody se pod pojmem:

a) "doklad o vzdělání" rozumí: vysvědčení, vysvědčení o závěrečné zkoušce, výuční list, vysvědčení o maturitní zkoušce, vysvědčení o absolutoriu, vysvědčení o absolutoriu s diplomem, vysvědčení o diplomové zkoušce s diplomem, vysokoškolský diplom a vysvědčení o státní zkoušce, diplom o udělení vědecké hodnosti, doklad o udělení titulu "docent" a doklad o udělení titulu "profesor" v České republice a vysvědčení, vysvědčení o závěrečné zkoušce, výuční list, vysvědčení o maturitní zkoušce, absolventský diplom, diplom, doklad o získání vědecko-pedagogického titulu anebo umělecko-pedagogického titulu "docent", doklad o získání vědecko-pedagogického titulu anebo umělecko-pedagogického titulu "profesor" a doklad o udělení vědecké hodnosti ve Slovenské republice,

b) "vysoká škola" rozumí všechny státem uznané vysoké školy, které náleží k systémům vysokého školství v České republice anebo ve Slovenské republice,

c) "základní škola", "střední škola" a "vyšší odborná škola" rozumí všechny základní školy, střední školy a vyšší odborné školy, které jsou zařazené do sítě škol v České republice,

d) "základní škola" a "střední škola" rozumí všechny základní školy a střední školy, které jsou zařazeny do sítě škol ve Slovenské republice.

Článek 2

(1) Vysvědčení a jiné doklady o ukončení vzdělávání na základních školách a studia na středních školách vydané v České republice a vysvědčení a jiné doklady o ukončení vzdělávání na základních školách a studia na středních školách vydané ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

(2) Doklady o vzdělání vydané vyššími odbornými školami v České republice a absolventské diplomy vydané středními školami ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné, pokud délka studia a zaměření byly stejné nebo podobné.

Článek 3

Vysokoškolské diplomy a vysvědčení o státní zkoušce vydané po ukončení studia v bakalářském studijním programu na vysoké škole v České republice a diplomy a vysvědčení o státní zkoušce vydané po ukončení bakalářského studia na vysoké škole ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 4

Vysokoškolské diplomy a vysvědčení o státní zkoušce vydané po ukončení studia v magisterském studijním programu na vysoké škole v České republice a diplomy a vysvědčení o státní zkoušce vydané po ukončení magisterského studia, inženýrského studia a doktorského studia na vysoké škole ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 5

Vysokoškolské diplomy a vysvědčení o státní zkoušce vydané po vykonání státní rigorózní zkoušky na vysokých školách v České republice a diplomy vydané po vykonání rigorózní zkoušky na vysokých školách ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 6

Vysokoškolské diplomy a vysvědčení o státní zkoušce vydané po ukončení studia v doktorském studijním programu na vysoké škole v České republice
a diplomy vydané po ukončení doktorandského studia na vysoké škole ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 7

Diplomy o udělení vědecké hodnosti "kandidát věd" (ve zkratce "CSc.") vydané v České republice a diplomy vydané po ukončení doktorandského studia na vysoké škole ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 8

Diplomy o udělení vědecké hodnosti "doktor věd" (ve zkratce "DrSc.") vydané v České republice a ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 9

Doklady o udělení titulu "docent" vydané v České republice a doklady
o udělení vědecko-pedagogického anebo umělecko-pedagogického titulu "docent" vydané ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 10

Doklady o udělení titulu "profesor" vydané v České republice a doklady
o udělení vědecko-pedagogického anebo umělecko-pedagogického titulu "profesor" vydané ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.

Článek 11

V oblasti vysokého školství a vědy platí tato rovnocennost přiznávaných titulů a hodností :

Česká republika	**Slovenská republika**
"bakalář" ("Bc.")	"bakalár" ("Bc.")
"bakalář umění" ("BcA.")	"bakalár" ("Bc.") v oblasti umenia
"inženýr" ("Ing.")	"inžinier" ("Ing.")
"inženýr architekt" ("Ing.arch.")	"inžinier architekt" ("Ing.arch.")
"doktor medicíny" ("MUDr.")	"doktor medicíny" ("MUDr.")
"doktor veterinární medicíny" ("MVDr.")	"doktor veterinárskej medicíny"("MVDr.")
"magistr" ("Mgr.")	"magister" ("Mgr.")
"magistr umění" ("MgA.")	"magister umenia" ("Mgr.art.")
"doktor práv" ("JUDr.")	"doktor práv" ("JUDr.")
"doktor filozofie" ("PhDr.")	"doktor filozofie" ("PhDr.")
"doktor filozofie" ("PhDr.") v oblasti pedagogiky	"doktor pedagogiky" ("PaedDr.")
"doktor přírodních věd" ("RNDr.")	"doktor prírodných vied" ("RNDr.")
"doktor farmacie" ("PharmDr.")	"doktor farmácie" ("PharmDr.")
"licenciát teologie" ("ThLic.")	"doktor teológie" ("ThDr.")
"doktor teologie" ("ThDr.")	"doktor teológie" ("ThDr.")

“doktor” (“Ph.D.”)	“philosophiae doctor” (“PhD.”)
“doktor” (“Ph.D.”) v oblasti umění	“artis doctor” (“ArtD.”)
“doktor teologie” (“Th.D.”)	“philosophiae doctor” (“PhD.”) v oblasti teologie
“kandidát věd" (“CSc.")	“philosophiae doctor” (“PhD.”) “artis doctor" (“ArtD.")
“doktor věd" (“DrSc.")	“doktor vied" (“DrSc.")
“docent"	“docent"
“profesor"	“profesor"

Článek 12

(1) Tituly, akademické tituly, vědecké tituly, vědecko-akademické hodnosti a umělecko-akademické hodnosti, vědecko-pedagogické tituly a umělecko-pedagogické tituly přiznané ve státě jedné smluvní strany uvedené v této Dohodě mohou jejich držitelé používat i ve státě druhé smluvní strany.

(2) Držitelé titulu “diplomovaný specialista v oboru" (“Dis.") vydaného v České republice mohou tento titul používat ve Slovenské republice.

Článek 13

Všechny doklady o vzdělání uvedené v této Dohodě platí na území České republiky a na území Slovenské republiky bez dalšího úředního ověření.

Článek 14

Smluvní strany se budou vzájemně informovat o změnách ve vzdělávacích soustavách svých států a budou si vyměňovat vzory dokladů, na které se vztahuje tato Dohoda.

Článek 15

Uznávání dokladů o vzdělání pro účely pokračování ve studiu nebo pro účely výkonu povolání a odborné činnosti se uskutečňuje v souladu s platnými právními předpisy přijímajícího státu.

Článek 16

K vyjasnění všech otázek vyplývajících z této Dohody, jakož i pro účely řešení otázek vyplývajících ze změn vzdělávací soustavy a příslušných platných právních předpisů států smluvních stran, včetně podávání návrhů na doplňky a úpravy této Dohody, se zřizuje společná komise odborníků, která se bude scházet minimálně jednou ročně. Členy komise jmenují ministři školství států smluvních stran. Místo a termín setkání budou dohodnuty diplomatickou cestou.

Článek 17

Doklady o vzdělání, tituly, hodnosti a stavovská označení, získané na území států smluvních stran po dobu trvání České a Slovenské Federativní Republiky a jejích právních předchůdců vstupem této Dohody v platnost, zůstávají touto Dohodou nedotčeny a uznávají se ve státech smluvních stran za rovnocenné.

Článek 18

Tato Dohoda vstupuje v platnost dnem podpisu.

Článek 19

Dnem vstupu této Dohody v platnost pozbude platnosti Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání a dokladů o vědeckých hodnostech a titulech vydávaných v České republice a ve Slovenské republice, podepsaná v Praze dne 29. října 1992.

Článek 20

Tato Dohoda se sjednává na dobu neurčitou. Každá ze smluvních stran ji může písemně vypovědět. V takovém případě platnost této Dohody skončí uplynutím dvanácti měsíců ode dne doručení oznámení o výpovědi druhé smluvní straně.

Dáno v Praze dne 23.3. 2001 ve dvou původních vyhotoveních, každé v jazyce českém a slovenském, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Za vládu
České republiky

Eduard Zeman v.r.

Za vládu
Slovenské republiky

Milan Ftáčnik v.r.

Ministerstvo školství mládeže
a tělovýchovy České republiky

Č.j.: 14 269/2001-26

Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydává podle § 58 písm. b) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle § 82 odst. 3 zákoníku práce č. 65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v souladu s § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, s předchozím souhlasem

Českomoravského odborového svazu pracovníků školství, Odborového svazu nepedagogických pracovníků školství České republiky a Křesťanské odborové koalice tento pracovní řád :

Čl. 1
Úvodní ustanovení

Pracovní řád blíže rozvádí v souladu s právními předpisy ustanovení zákoníku práce a dalších právních předpisů a upravuje některé podrobnosti pracovněprávních vztahů podle zvláštních podmínek ve školství, zejména s ohledem na zabezpečení výchovy a vzdělávání dětí, žáků a mládeže (dále jen "žáci").

Čl. 2

Rozsah působnosti

(1) Pracovní řád se vydává pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení (dále jen "školy") zřizované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, kraji a obcemi. Je závazný pro zaměstnavatele a všechny jeho zaměstnance.

(2) Na zaměstnance činné pro zaměstnavatele na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se pracovní řád vztahuje, pokud to vyplývá z pracovněprávních předpisů nebo z uzavřené dohody.

Čl. 3
Povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů související s uzavřením pracovního poměru

(1) Před vznikem pracovního poměru předloží uchazeč o zaměstnání zaměstnavateli veškeré doklady, které po něm budou oprávněně požadovány. Jedná se zejména o občanský průkaz, doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání (u VŠ vzdělání diplom a vysvědčení), doklady o průběhu předchozích zaměstnání (popřípadě čestné prohlášení), potvrzení o zaměstnání (zápočtový list) a jiné doklady, kterými uplatňuje svá práva. Bezúhonnost prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů České republiky, který nesmí být starší 3 měsíců; cizinec bezúhonnost prokazuje též odpovídajícími doklady vydanými státem, jehož je občanem, jakož i státy, ve kterých se v posledních 3 letech zdržoval nepřetržitě déle než 3 měsíce. Tyto doklady nesmí být starší 3 měsíců. Při uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se toto ustanovení použije přiměřeně.

(2) Zaměstnavatel zajistí, aby se uchazeč o zaměstnání podrobil vstupní lékařské prohlídce (čl. 9 odst. 6).

(3) Pracovní smlouvu předá zaměstnavatel zaměstnanci nejpozději v den, který byl sjednán jako den nástupu do práce. V den nástupu do práce mu vydá platový výměr.

(4) Nejpozději do jednoho měsíce od vzniku pracovního poměru vydá zaměstnavatel zaměstnanci písemnou informaci podle § 32 odst. 3 zákoníku práce, pokud požadované informace neobsahuje pracovní smlouva. To platí i o změnách těchto údajů.

(5) Druh práce se v pracovní smlouvě sjedná jednoznačně a určitě v souladu s katalogem prací příslušného platového předpisu, popřípadě se označí slovy učitel I. stupně základní školy, učitel střední školy, učitel konzervatoře, vychovatel apod. Jako místo výkonu práce se v pracovní smlouvě sjednává místo zaměstnancova pracoviště. Délka pracovní doby se

v případě kratší pracovní doby vyjadřuje poměrným číslem, například 0,65 stanovené týdenní pracovní doby.

(6) Jiný druh práce nad rámec činnosti odpovídající pracovní smlouvě lze u téhož zaměstnavatele konat v dalším pracovním poměru nebo na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (vedlejší činnost).

(7) Pokud se u zaměstnance předpokládá, že bude vysílán na pracovní cesty, musí být tato podmínka dohodnuta v pracovní smlouvě nebo jejím dodatku. Těhotné ženy, zaměstnanci pečující o dítě do věku osmi let a osamělí zaměstnanci pečující o dítě do věku patnácti let smějí být vysíláni na pracovní cestu jen se svým souhlasem, a to i v případě, že byla dohodnuta možnost vyslání na pracovní cestu v pracovní smlouvě podle § 38 odst. 1 zákoníku práce.

(8) Zaměstnavatel vydá zaměstnanci pracovní náplň stanovenou v rámci sjednaného druhu práce, a to ve lhůtě podle odstavce 4. Není-li vymezen obsah přímé vyučovací nebo výchovné činnosti pedagogickými dokumenty, učiní tak ředitel.

(9) Zaměstnavatel dbá, aby manželé, rodiče, děti a sourozenci nebyli zařazováni při výkonu práce spojené s ekonomickým zabezpečením školy tak, aby se dostali do vztahu přímé nadřízenosti a podřízenosti.

Čl. 4
Ohlašovací povinnost zaměstnanců

Zaměstnanci neprodleně ohlašují zaměstnavateli změny v osobních a jiných údajích, například sňatek, rozvod, narození nebo úmrtí člena rodiny, změnu bydliště, změny související s brannou povinností (povolání k výkonu služby v ozbrojených silách), získání nové kvalifikace, změnu zdravotního stavu, která by mohla mít vliv na výkon práce, zahájení trestního řízení, pravomocné uložení trestu zákazu výkonu činnosti ve školství. Předkládají doklad o nařízeném výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy (platu) a oznamují další důležité skutečnosti mající význam pro pracovněprávní vztah, nemocenské pojištění, daňové účely atd.

Čl. 5
Povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů související se skončením pracovního poměru

(1) Před skončením pracovního poměru zaměstnanec informuje ředitele školy, popřípadě jím pověřeného zaměstnance o stavu plnění uložených úkolů, odevzdá předměty náležející k osobnímu vybavení, pracovní pomůcky, osobní ochranné pracovní prostředky a svěřené předměty, za které odpovídá, a to ve stavu odpovídajícímu obvyklému opotřebení. Pedagogický pracovník kromě toho odevzdá příslušnou pedagogickou dokumentaci, podklady pro hodnocení žáků, záznamy o vedení kabinetu, knihovny apod. O předání úkolů a odevzdání věcí se vyhotoví záznam, který podepíší obě strany. Jedno jeho vyhotovení obdrží zaměstnanec.

(2) Ředitel školy při skončení svého pracovního poměru nebo při odvolání z funkce ředitele předá svou funkci protokolárně nově jmenovanému řediteli; pokud to není možné, předá ji stejným způsobem svému zástupci nebo osobě určené zřizovatelem nebo zaměstnavatelem. Spolupracuje přitom v potřebném rozsahu s orgánem, který ho z funkce odvolal, popřípadě

se zřizovatelem nebo zaměstnavatelem. Obdobně se postupuje i v případě jiného jmenovaného zaměstnance, který předává funkci svému nástupci nebo nadřízenému zaměstnanci, není-li nástupce jmenován.

(3) Při skončení pracovního poměru vydá zaměstnavatel zaměstnanci potvrzení o zaměstnání a další písemnosti týkající se jeho osobních údajů. Tím není dotčena povinnost zaměstnavatele uchovávat po stanovenou dobu údaje (kopie dokladů o vzdělání, přehled o průběhu předchozích zaměstnání apod.), o nichž to stanoví zvláštní předpis, například zákon o účetnictví, zákon o archivnictví.

Čl. 6
Rozvržení a náplň pracovní doby

(l) O rozvržení pracovní doby rozhodne po projednání s příslušným odborovým orgánem ředitel školy. Pokud si to vyžadují provozní podmínky školy nebo oprávněné zájmy zaměstnance, může stanovit pracovní dobu individuálně. Pracovní doba ředitele a jeho zástupců musí být rozvržena tak, aby některý z nich byl přítomen ve škole v době jejího provozu. Není-li to možné, pověřuje ředitel stykem s veřejností některého z dalších pedagogických pracovníků, popřípadě jiného zaměstnance. Pojem provoz školy bude specifikován ve vnitřním předpisu školy.

(2) Zaměstnavatel může po projednání s příslušným odborovým orgánem rozhodnout o uplatňování pružné pracovní doby. Konkrétní podmínky pro uplatňování pružné pracovní doby může stanovit s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu v doplňku k tomuto pracovnímu řádu.

(3) V pracovní době stanovené obecně závaznými právními předpisy konají pedagogičtí pracovníci:
a) přímou vyučovací činnost nebo přímou výchovnou činnost,
b) práce související s touto činností.
(4) Pracemi souvisejícími s přímou vyučovací nebo výchovnou činností se rozumějí zejména příprava na vyučovací nebo výchovnou činnost, příprava učebních pomůcek, vedení předepsané pedagogické dokumentace, oprava písemných a grafických prací žáků a dále práce, které vyplývají z organizace vzdělávání a výchovy ve školách, jako například dozor nad žáky ve škole a při akcích organizovaných školou, spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky, s výchovným poradcem, se školním metodikem prevence, spolupráce se zákonnými zástupci žáků, nezbytná odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící potřebám vzdělávání, výkon prací spojených s funkcí třídního učitele, výchovného poradce, účast na poradách svolaných ředitelem školy, studium, účast na různých formách dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
(5) Při plném pracovním úvazku pedagogického pracovníka se přímá vyučovací činnost nebo výchovná činnost rozvrhuje na všechny pracovní dny v týdnu. V odůvodněných případech lze tyto činnosti rozvrhnout jinak. Ustanovení věty první tohoto odstavce se nevztahuje na ředitele školy a jeho zástupce.
(6) Při plném pracovním úvazku pedagogického pracovníka, který vykonává umělecko-pedagogickou činnost, se přímá vyučovací činnost v týdnu rozvrhuje s přihlédnutím k povaze této činnosti.

(7) Pedagogickému pracovníkovi, který nemá rozvrženou přímou vyučovací nebo výchovnou činnost na všechny pracovní dny v týdnu, je nutno určit také dny, v nichž koná

pouze práce
s ní související. Toto opatření je nezbytné pro vznik pracovněprávních nároků.

(8) Nejdéle po čtyř a půl hodinách nepřetržité práce se poskytuje přestávka na jídlo a oddech v celkové délce nejméně 30 minut. Tato přestávka se nezapočítává do pracovní doby. Jde-li o práce, které nemohou být přerušeny, musí být zaměstnanci i bez přerušení práce zajištěna v rámci pracovní doby přiměřená doba na jídlo a oddech. K tomu lze využít například dobu stravování dětí v mateřské škole, přestávky mezi dvěma vyučovacími hodinami, trvá-li práce pedagogického pracovníka nepřetržitě déle než čtyři a půl hodiny. Dobu přestávek na konkrétních pracovištích určí ředitel školy po projednání s příslušným odborovým orgánem s přihlédnutím k místním podmínkám, například s ohledem na dojíždějící žáky. Mladistvému zaměstnanci musí být vždy poskytnuta přestávka na jídlo a oddech podle věty první tohoto odstavce.

(9) Zaměstnavatel vede evidenci pracovní doby, práce přesčas, pracovní pohotovosti a noční práce u jednotlivých zaměstnanců. Je nutno evidovat celkovou pracovní dobu. Vzory evidence jsou uvedeny v přílohách 1až 3 tohoto pracovního řádu.

Čl. 7
Práva a povinnosti zaměstnanců

(1) Práva a povinnosti zaměstnanců vyplývají z uzavřené pracovní smlouvy, zákoníku práce a dalších obecně závazných právních předpisů, kolektivní smlouvy a vnitřních předpisů.
(2) Zaměstnanec má právo na rovné zacházení, pokud jde o pracovní podmínky, odměňování, odbornou přípravu a funkční postup.
(3) Jestliže se zaměstnanec cítí poškozen v důsledku nerovného zacházení zaměstnavatelem, má právo se domáhat, aby bylo upuštěno od porušování práv nebo povinností vázaných na rovné zacházení.
(4) Zaměstnanec se musí vyvarovat nežádoucího chování sexuální povahy nejen ve vztahu k ostatním zaměstnancům, ale i ve vztahu k žákům.

(5) Pokud byla ve značné míře snížena důstojnost zaměstnance nebo jeho vážnost na pracovišti a nebylo postačující zjednání nápravy podle odstavce 3, má právo domáhat se ochrany formou stížnosti u příslušného úřadu práce, případně náhrady nemajetkové újmy v penězích v občanskoprávním řízení u soudu.

(6) Zaměstnanci mají právo na informace a projednání ve smyslu § 18 zákoníku práce. Toto právo se týká zejména organizačních změn, rozhodování zaměstnavatele o počtu a struktuře zaměstnanců školy, základních otázek pracovních podmínek a jejich změn, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

(7) Zaměstnanec má právo kdykoliv nahlédnout do evidence své pracovní doby, sdělit připomínky a žádat vysvětlení případných nesrovnalostí.

(8) Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o němž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných zaměstnanců a žáků.

(9) Zaměstnanec se nemůže předem vzdát práv, která mu vyplývají z pracovněprávního vztahu.

(10) Zaměstnanec je povinen podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy ve stanovené pracovní době a dodržovat pracovní kázeň.

(11) Zjistí-li zaměstnanec, že pokyn jeho nadřízeného je v rozporu s právními předpisy, nebo že by jeho plněním mohla vzniknout škoda, je povinen upozornit na to nadřízeného zaměstnance.

(12) Zaměstnanec nesmí výkonu práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů zneužívat na újmu zaměstnavatele.

Čl. 8
Povinnosti pedagogických pracovníků

(1) Pedagogický pracovník vystupuje a jedná při plnění svých pracovních úkolů v souladu s pravidly slušnosti a občanského soužití a s výchovným posláním a působením školy.

(2) Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti v době stanovené rozvrhem jeho přímé vyučovací nebo výchovné činnosti a dozorů, v době zastupování jiného pedagogického pracovníka, v případech, které stanoví ředitel školy a které vyžadují přítomnost pedagogického pracovníka na pracovišti a v době stanovené pro spolupráci školy se zákonnými zástupci žáků. Zákonným zástupcem je osoba, která je oprávněná jednat za nezletilou osobu; soud stanoví rozsah, v němž práva a povinnosti zákonného zástupce plní také ústav, kde nezletilá osoba vykonává ústavní nebo ochranou výchovu.

(3) Pedagogický pracovník je povinen zejména

- vykonávat výchovně vzdělávací činnost s přihlédnutím k ochraně žáků před riziky poruch jejich zdravého vývoje,
- vychovávat žáky ve smyslu vědeckého poznání a v souladu se zásadami vlastenectví, humanity a demokracie,
- dodržovat učební plány, učební osnovy, případně jiné schválené učební dokumenty, organizační předpisy a předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a při vyučování a výchově,
- dále se vzdělávat, a to v samostatném studiu nebo v organizovaných formách dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- vykonávat dozor nad žáky podle zvláštních předpisů a pokynů ředitele,
- zachovávat mlčenlivost o skutečnostech týkajících se osobních údajů žáků,
- informovat žáky o výsledcích jejich vzdělávání, v případě nezletilých též jejich zákonného zástupce,
- spolupracovat se zákonnými zástupci žáků a zařízeními náhradní rodinné péče,
- spolupracovat s výchovným poradcem školy, školním metodikem prevence, případně se zařízeními pedagogicko-psychologického poradenství a orgány sociálně právní ochrany dítěte.

Čl. 9

Povinnosti zaměstnavatele

(1) Zaměstnavatel má povinnost zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování, odbornou přípravu a příležitosti dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání.

(2) Zaměstnavatel nesmí výkonu práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů zneužívat na újmu zaměstnance. Za porušení tohoto ustanovení se považuje například neodůvodněné opakované uzavírání pracovního poměru s plně kvalifikovanými zaměstnanci na dobu určitou nebo uzavírání pracovního poměru na dobu kratší než je školní rok.Výjimkou jsou pracovní poměry s důchodci a vedlejší pracovní poměry.

(3) Zaměstnavatel nesmí zaměstnance jakýmkoliv způsobem postihovat nebo znevýhodňovat proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků vyplývajících z pracovněprávních vztahů.

(4) Zaměstnavatel má povinnost přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy a platit mu za vykonanou práci mzdu (plat).

(5) Zaměstnavatel vytváří příznivé pracovní podmínky a zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

(6) Zaměstnavatel je povinen sdělit zaměstnanci, které zdravotnické zařízení mu poskytuje závodní preventivní péči.

(7) Zaměstnavatel pečuje o zvyšování odborné úrovně zaměstnance.

(8) Úkoly zaměstnavatele vyplývající z pracovněprávních vztahů ve školách, které nejsou právnickými osobami, plní ředitel v rozsahu písemného pověření vydaného zaměstnavatelem.

Čl. 10
Zvláštní povinnosti ředitelů škol

Ředitelé škol informují předem zřizovatele nebo zaměstnavatele

- o své předem známé nepřítomnosti na pracovišti, která přesahuje dobu tří pracovních dnů, a o jejím důvodu (dovolená, pracovní cesta apod.) s uvedením jména zaměstnance, který ho bude v době jeho nepřítomnosti zastupovat,
- o vyhlášení volných dnů dle § 4 odst. 1 vyhlášky MŠMT č. 362/1991 Sb., o organizaci školního roku v základních školách, středních školách a speciálních školách,
- o zajištění nezbytného prázdninového provozu školy.

Čl. 11

Dovolená na zotavenou

Dovolená pedagogických pracovníků činí 8 týdnů a nepedagogických pracovníků 5 týdnů. Zaměstnavatel určuje dobu čerpání dovolené podle plánu dovolených stanoveného s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu tak, aby si zaměstnanec mohl dovolenou vyčerpat zpravidla vcelku a do konce kalendářního roku. Určenou dobu čerpání dovolené je zaměstnavatel povinen oznámit zaměstnanci alespoň 14 dnů předem; tato doba může být výjimečně zkrácena, dá-li k tomu souhlas příslušný odborový orgán. Zaměstnavatel má povinnost určit zaměstnanci čerpání alespoň 4 týdnů dovolené v kalendářním roce. Pedagogickým pracovníkům určí zaměstnavatel čerpání dovolené na dobu školních prázdnin. V období školního vyučování může určit čerpání dovolené jen ve zvlášť odůvodněných

případech. Učitelkám mateřských škol se doba čerpání dovolené určuje s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám na pracovišti tak, aby ji čerpaly především v době přerušení nebo omezení provozu mateřské školy. Ve školských zařízeních s celoročním provozem lze pedagogickým pracovníkům poskytnout dovolenou v průběhu celého kalendářního roku.

Čl. 12

Zaměstnávání zaměstnanců v době školních prázdnin

V době školních prázdnin a v době, kdy se ve škole z mimořádných důvodů nevyučuje nebo je přerušen její provoz, je ředitel školy povinen zaměstnávat pedagogické pracovníky v rámci sjednaného druhu práce pracemi souvisejícími s přímou vyučovací nebo výchovnou činností, pokud nečerpají dovolenou na zotavenou nebo jiné pracovní volno. V takových případech jsou pedagogickým pracovníkům podle možnosti ukládány především práce, jejichž výkon nevyžaduje nezbytně jejich přítomnost na pracovišti. U nepedagogických pracovníků může zaměstnavatel využít ustanovení zákoníku práce o změně místa výkonu práce (§ 36 a § 38 zákoníku práce).

Čl. 13

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a při výchovně vzdělávací činnosti

(1) Všichni zaměstnanci školy jsou podle charakteru své práce povinni dbát o svou vlastní bezpečnost a zdraví i o bezpečnost a zdraví žáků.

(2) Zaměstnavatel zajistí zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci zaměstnanců a žáků. Součástí školení je ověřování znalostí, kterému jsou zaměstnanci povinni se podrobit. Účast na těchto školeních se posuzuje podle § 126 a § 141a zákoníku práce jako výkon práce.

(3) Ředitel školy pravidelně kontroluje dodržování právních a ostatních předpisů a pokynů zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

(4) Zaměstnavatel nesmí připustit, aby zaměstnanec konal práci, která neodpovídá jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti.

(5) Zaměstnanec je povinen podrobit se lékařským periodickým prohlídkám u lékaře závodní preventivní péče a na výzvu ředitele i jiným lékařským prohlídkám souvisejícím s výkonem práce.

(6) Zaměstnavatel v souladu s vyhláškou MZd. č. 261/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanoví práce a pracoviště zakázané všem ženám, těhotným ženám, matkám do konce 9. měsíce po porodu a mladistvým a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodů přípravy na povolání.

(7) Zaměstnavatel úzce spolupracuje se zařízením závodní preventivní péče a podle možností s praktickými lékaři pro děti a dorost.

(8) Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci. Pro případ mimořádných událostí zajistí ve spolupráci se zařízením závodní preventivní péče vyškolení zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci.

(9) Zaměstnanec je povinen poskytnout první pomoc ostatním zaměstnancům a žákům, případně přivolat lékařskou pomoc do školy nebo zajistit, zejména při úrazech, převoz zraněného do zdravotnického zařízení. Zároveň je povinen o tom bezodkladně informovat zaměstnavatele. Při převozu do zdravotnického zařízení škola zajistí doprovod žáka pověřenou zletilou osobou. O úrazu či jiné události týkající se zdravotního stavu žáka škola informuje neprodleně jeho zákonného zástupce.

(10) Zaměstnavatel zajistí prošetření úrazu zaměstnance nebo žáka, k němuž došlo při výchově a vzdělávání nebo v přímé souvislosti s nimi za účasti příslušného odborového orgánu nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

(11) V zájmu bezpečnosti zaměstnanců a žáků přijímá škola opatření k předcházení vzniku úrazů a nemocí a kontroluje jejich dodržování. Za tím účelem vede evidenci úrazů a vyhotovuje o nich záznamy.

(12) Při výchově a vzdělávání dbají pedagogičtí pracovníci o bezpečnost a zdraví žáků, především při výuce předmětů, při nichž může docházet k častějšímu ohrožení zdraví žáků. Těmito předměty a činnostmi jsou například tělesná výchova, chemie, praktické vyučování, školní výlety, lyžařský nebo plavecký výcvik.

(13) Všichni zaměstnanci ohlašují řediteli školy své poznatky, které svědčí o tom, že žák užívá omamné látky, dopouští se gamblerství, šikany, trestné činnosti nebo je ohrožen jinými sociálně patologickými jevy, dále je-li vystaven šikaně či týrání, případně jinému nežádoucímu zacházení ve škole i mimo školu. Tím není dotčena povinnost zaměstnanců vyplývající ze zvláštních předpisů.

(14) V areálu školy platí zákaz kouření s výjimkou prostor pro kouření vyhrazených. Zaměstnanci dodržují zákaz požívat v pracovní době alkoholické nápoje a pracovat pod jejich vlivem a zákaz zneužívat jiné návykové látky ve škole i mimo školu.

(15) Zaměstnanec školy je povinen podrobit se vyšetření ke zjištění, zda je pod vlivem alkoholu nebo jiného omamného prostředku. Pokyn k vyšetření podle předcházející věty je zaměstnanci oprávněn dát ředitel školy, jeho zástupce nebo přímý nadřízený zaměstnance.

Čl. 14

Dozor nad žáky

(1) Dozor nad žáky je činnost, kterou se vedle výchovného působení sleduje vykonávání náležitého dohledu nad nezletilými, a to v zájmu předcházení škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí. (§ 415, § 422 občanského zákoníku).

(2) Dozor nad žáky se koná zejména před zahájením vyučování, o přestávkách mezi dvěma vyučovacími hodinami, v zařízeních školního stravování, při přesunech mezi budovami školy, do zařízení školního stravování a školní družiny, při akcích organizovaných školou v rámci výuky i mimo vyučování. Dozor začíná 15 minut před začátkem dopoledního nebo odpoledního vyučování a končí odchodem žáků ze školy. Jestliže ředitel školy povolí žákům pobyt ve škole před vyučováním, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním nebo po vyučování, zabezpečí jejich dozor.

(3) O zajištění náležitého dozoru rozhoduje ředitel školy. Vychází z konkrétních podmínek a přihlíží zejména k vykonávané činnosti, věku žáků a jejich rozumové vyspělosti, dopravním a

jiným rizikům. Ředitel školy pověří dozorem zaměstnance, stanoví rozvrh dozoru nad žáky a vyvěsí ho na takovém místě, aby bylo možno při kontrolní činnosti snadno rozpoznat, který zaměstnanec dozor koná.

(4) Dozor nad žáky může kromě pedagogického pracovníka vykonávat i jiná osoba v pracovněprávním vztahu ke škole, pokud to s ní bylo dohodnuto.

Čl. 15
Náhrada škody

(1) Zaměstnanec je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a majetku. Na hrozící škodu je zaměstnanec povinen upozornit ředitele školy, popřípadě jiného vedoucího zaměstnance a přispět k jejímu odvrácení, pokud tomu nebrání důležité okolnosti nebo pokud by tím neohrozil sebe nebo jiné osoby.

(2) Zaměstnavatel vytváří zaměstnancům takové pracovní podmínky, aby mohli řádně plnit své pracovní úkoly bez ohrožení zdraví a majetku. Zjistí-li závady, je povinen učinit opatření k jejich odstranění. Opatření k ochraně života a zdraví i ochraně majetku uplatňují školy i ve prospěch žáků a všech dalších osob, které se s jejich vědomím zdržují ve škole.

(3) Za škodu způsobenou zaměstnancem zaměstnavateli odpovídá zaměstnanec podle ustanovení § 172 až § 185 zákoníku práce. Tato odpovědnost je zásadně subjektivní, to znamená, že zaměstnavatel musí prokázat zaměstnancovo zavinění s výjimkou případů uvedených v ustanovení § 176 a § 178, kdy zaměstnanec odpovídá na základě písemné dohody o hmotné odpovědnosti a písemného potvrzení o převzetí svěřených předmětů. Při uzavírání dohod o hmotné odpovědnosti se kromě zákoníku práce postupuje podle Výnosu MŠMT o nerovnoměrném rozvržení pracovní doby a o dohodách o hmotné odpovědnosti č.j. 20 840/89-42, Věstník MŠMT sešit 11/1989. Tyto dohody se neuzavírají se zaměstnanci, kteří jsou pověřeni vedením sbírek, kabinetů, knihoven, laboratoří apod. Výši náhrady škody požadované na zaměstnanci projedná zaměstnavatel se zaměstnancem a s příslušným odborovým orgánem.

(4) Za škodu, která vznikla zaměstnanci při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá zaměstnavatel podle ustanovení § 187 až § 205c zákoníku práce. Za škodu vzniklou žákům odpovídá škola nebo zřizovatel podle ustanovení § 206 zákoníku práce a § 27 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce. Tato odpovědnost je objektivní, to znamená bez ohledu na zavinění. Způsob a rozsah náhrady škody zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, projedná bez zbytečného odkladu zaměstnavatel se zaměstnancem a s příslušným odborovým orgánem. Obdobně se postupuje při úrazech žáků.

(5) Při náhradě škody, která vznikla dětem v mateřské škole, se postupuje podle ustanovení hlavy druhé šesté části občanského zákoníku o odpovědnosti za škodu.

Čl. 16

Spolupráce s odborovými orgány a jinými zástupci zaměstnanců

Zaměstnavatel plní vůči příslušné odborové organizaci nebo radě zaměstnanců, případně zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci povinnosti stanovené zákoníkem práce a zvláštními předpisy.

Čl. 17

Seznámení s pracovním řádem

Ředitel školy je povinen prokazatelně seznámit s obsahem tohoto pracovního řádu a jeho případnými změnami a doplňky všechny zaměstnance. Pracovní řád umístí trvale na vhodném místě přístupném všem zaměstnancům.

Čl. 18

Závěrečná ustanovení

Doplňky k tomuto pracovnímu řádu mohou být vydávány jen pro účely pružné pracovní doby.

Čl. 19

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení č.j. 16 969/96-42 ze dne 15. dubna 1996, Věstník MŠMT sešit 6/1996.

Čl. 20

Účinnost

Tento pracovní řád nabývá účinnosti dnem 1. července 2001.

V Praze dne 16. května 2001

Mgr. Eduard Zeman v.r.
ministr

Příloha č. 1

Evidence pracovní doby a práce přesčas

Příjmení, jméno, titul	pracovní doba práce přesčas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#
NOVÁK Josef, Mgr.	184	/	8	8	#	8	/	/	8	8	8	#	8	/	/	8	8	8	#	8	/	/	8	
	8				2							2							2					

Příloha
č. 2

Evidence noční
práce

Příjmení, jméno, titul	1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#

Příloha
č. 3

Evidence pracovní
pohotovosti

Příjmení, jméno, titul	1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#	#

Č. j. 11 861/2001-23

Rozhodnutí
Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
o změně Rozhodnutí ministra školství,mládeže a tělovýchovy České republiky podle § 58 písm. a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků, o experimentálním ověřování maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze, č. j. 11 576/95-21, ze dne 6. března 1995, ve znění Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 30 567/98-23 ze dne 8. března 1999

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 58 písm. a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb. :

I.

Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky podle § 58 písm. a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků, o experimentálním ověřování konání maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze, č. j. 11 576/1995-21 ze dne 6. března 1995, ve znění Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 30 567/1998-23 ze dne 8. března 1999, se mění takto :

1. V části I čl. 3 převod klasifikační stupnice zní :

15 /14 /13 /12	bodů	- prospěch výborný
11 /10 /9 /8	bodů	- prospěch chvalitebný
7 /6 /5	bodů	- prospěch dobrý
4 /3 /2	bodů	- prospěch dostatečný
1 /0	bodů	- prospěch nedostatečný.

2. V části I čl. 4 větě druhé se slova "písemnou nebo" zrušují.

II.

Toto rozhodnutí nabývá účinnosti dne 13. března 2001.

V Praze dne 13. března 2001

Mgr. Eduard Zeman v. r.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Rozhodnutí

ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky podle § 58 písm a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků, o experimentálním ověřování maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze, č. j. 11 576/95-21 ze dne 6. března 1995 a č. j. 30 567/98-23 ze dne 8. března 1999, ve znění Rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 11 861/2001-23 ze dne ….. března 2001

Úplné znění

Č. j. 11 861/2001-23

I.

Maturitní zkouška ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených v České republice ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo

Třídy gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce (dále jen ”česko-německé třídy”) se v České republice zřizují od školního roku 1990/1991 podle dohody mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a Stálou konferencí ministrů školství Spolkové republiky Německo. Na jejím základě je stanoven podíl obou stran na obsahovém, personálním a materiálním zajištění výuky. Vyučování v česko-německých třídách řídí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky ve spolupráci se sekretariátem Stálé konference ministrů školství zemí Spolkové republiky Německo.

V česko-německých třídách se vyučuje podle učebního plánu a učebních osnov modifikovaných podle dohody se zástupci Stálé konference ministrů školství Spolkové republiky Německo. Tato modifikace, která spočívá v integraci některých složek učebních plánů a učebních osnov německých gymnázií do učebního plánu a učebních osnov gymnázií v České republice, vyžaduje též změněné pojetí maturitní zkoušky. Toto pojetí umožňuje absolventům česko-německých tříd gymnázií splňovat předpoklady pro studium na vysokých školách v České republice a též na vysokých školách ve Spolkové republice Německo. Průběh

zkoušky je třeba ověřit a posoudit. Proto se vydává toto rozhodnutí o experimentálním ověřování maturitních zkoušek v česko-německých třídách gymnázií zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo:

Čl. 1

Maturitní zkouška v česko-německých třídách zřízených v České republice ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo se koná

a) v předmětech vyučovaných v německém jazyce (tj. německý jazyk, dějepis – světové dějiny, matematika a dva z předmětů fyzika, chemie, biologie) podle ”Zkušebního a organizačního řádu zkoušky k získání vysvědčení o všeobecné způsobilosti ke studiu na vysoké škole vydaného pro absolventy česko-německých tříd státních speciálních gymnázií v České republice, který stanovila Stálá konference ministrů školství zemí Spolkové republiky Německo dne 17. 2. 1994 – Ordnung für die Durchführung der Prüfung zur Erlangung eines Zeugnisses der deutschen allgemeinem Hochschulreife für Absolventen deutschsprachiger Abteilungen an staatlichen Spezialgymnasien in der Tschechischen Republik (dále jen ”Zkušební řád”),
b) v předmětech vyučovaných v českém jazyce (tj. český jazyk a literatura, anglický jazyk, české dějiny jako součást dějepisu a předmět, z něhož žák koná maturitní zkoušku dobrovolně) podle vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky č. 442/1991 Sb., o ukončování studia ve středních školách a učilištích (dále jen ”Vyhláška MŠMT”). Výsledky těchto zkoušek se žákům oznámí společně s výsledky zkoušek z ostatních předmětů.

Čl. 2

1. Zkoušky z jednotlivých předmětů se konají v jazyce, který byl v daném předmětu jazykem vyučovacím.
2. Při maturitní zkoušce z předmětů, v nichž je vyučovacím jazykem český jazyk, je předsedou zkušební komise člen této komise jmenovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. O této zkoušce se vede protokol na tiskopisech pro maturitní zkoušky na gymnáziích ČR.
3. Zjišťování znalostí českých dějin není součástí maturitní zkoušky z dějepisu konané podle Zkušebního řádu. České dějiny zkouší v českém jazyce vyučující, který vyučoval této části předmětu dějepis v posledním ročníku, klasifikují se samostatně, jejich klasifikace je však součástí celkového hodnocení z dějepisu uváděného na českém vysvědčení. Při tom se postupuje tak, že učivo o českých dějinách se považuje za jednu třetinu učiva dějepisu, které žáci v průběhu studia absolvovali, a z tohoto hlediska se stanoví výsledná klasifikace z dějepisu na českém vysvědčení o maturitní zkoušce.

Čl. 3

Hodnocení žáků

Klasifikační stupnice uvedená § 4 Zkušebního řádu se pro potřeby klasifikace na českém vysvědčení o maturitní zkoušce převádí takto:

15 /14 /13 /12	bodů	- prospěch výborný
11 /10 /9 /8	bodů	- prospěch chvalitebný
7 /6 /5	bodů	- prospěch dobrý
4 /3 /2	bodů	- prospěch dostatečný
1 /0	bodů	- prospěch nedostatečný

1. Při celkovém hodnocení žáka a opakování zkoušky se postupuje podle § 14 a § 16 Zkušebního řádu.
2. Jestliže žák má u maturitní zkoušky nedostatečný prospěch z některého předmětu a má tedy podle Zkušebního řádu opakovat ročník, může na základě vlastního rozhodnutí vykonat opravnou zkoušku v termínu stanoveném v § 21 Vyhlášky MŠMT (září následujícího školního roku), nemá však nárok na vydání německého vysvědčení. Stejně se postupuje i v případě opakování celé maturity po neúspěšně vykonané opravné zkoušce podle Vyhlášky MŠMT. Zkušební komise se v tomto případě ustanovuje podle Vyhlášky MŠMT.

Čl. 4
Vysvědčení o maturitní zkoušce

O úspěšně vykonané maturitní zkoušce podle Zkušebního řádu a Vyhlášky MŠMT se absolventům vydá české vysvědčení o maturitní zkoušce na tiskopise pro dvojjazyčné třídy gymnázií v ČR a vysvědčení v německém jazyce na německém tiskopise ověřené velvyslancem Spolkové republiky Německo v České republice. Na českém maturitním vysvědčení se uvádí klasifikace z těch předmětů, ze kterých žák konal ústní maturitní zkoušku. Na českém vysvědčení o maturitní zkoušce se uvede doložka: ”Maturitní zkouška vykonána podle Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky podle § 58 písm. a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (Školský zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků, o experimentálním ověřování maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze, č. j. 11 576/95-21 ze dne 6. března 1995.

Čl. 5

Experimentální ověřování maturitní zkoušky v česko-německých třídách gymnázií se uskuteční ve školních rocích 1999/2000, 2000/2001 a 2001/2002.

Čl. 6

Podle tohoto Rozhodnutí se postupuje v česko-německých třídách zřízených na Gymnáziu v Praze 3, Na Pražačce a Gymnáziu v Liberci, Partyzánská ulice. Současně se pro tyto školy ruší platnost Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy o experimentálním ověřování konání maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v cizím jazyce ve školních rocích 1993/1994 až 1995/1996, čj. 14 976/1994-21 ze dne 22. dubna 1994.

II.
Maturitní zkouška v Rakouské škole v Praze

V pětiletém studiu v Rakouské škole v Praze (vyšší gymnázium) zařazené do sítě středních škol v ČR studují převážně žáci české národnosti. Výuka se uskutečňuje v jazyce německém s výjimkou povinných předmětů český jazyk a literatura a občanská výchova, v nichž je vyučovacím jazykem čeština. Tuto modifikaci výuky je třeba zohlednit při maturitní zkoušce a maturitní zkoušku v dohodě s rakouským Spolkovým ministerstvem školství a kulturních záležitostí experimentálně ověřit ve školních rocích 1994/1995 až 1998/1999 takto:

Čl. 1

Maturitní zkouška v Rakouské škole v Praze se koná

a) podle příslušných ustanovení rakouského Zákona o školním vyučování a podle Vyhlášky spolkového ministra vyučování, umění a sportu ze dne 7. 6. 1990 o maturitní zkoušce ve všeobecně vzdělávacích vyšších školách –Verordnung des Bundesministers für Unterricht, Kunst und Sport, BGBI.432/1992- a její novely z 23. 12. 1992, BGBI.789/1992,
b) podle dodatku k vyhlášce uvedené v odst. a) ”Ustanovení o maturitní zkoušce pro Rakouskou školu v Praze – Reifeprüfungsbestimmungen für die österreichische Schule Prag” vydaného rakouským Spolkovým ministerstvem vyučování a kulturních záležitostí dne 19.1.1995, čj. GZ 11 012/11-1/2/95,

c) podle Vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky č. 442/12991 Sb., o ukončování studia ve středních školách a učilištích, v předmětech český jazyk a literatura a občanská výchova.

Čl. 2

Maturitní zkouška se koná v jazyce, který byl v předmětu jazykem vyučovacím.

Čl. 3

Při maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury a občanské nauky je předsedou zkušební komise člen této komise jmenovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

Čl. 4

Po úspěšně vykonané maturitní zkoušce se žákům vydá jedno vysvědčení v českém jazyce na tiskopise pro dvojjazyčné třídy gymnázií v České republice a jedno vysvědčení v jazyce německém na tiskopise pro rakouská gymnázia. Na českém vysvědčení o maturitní zkoušce se uvede tato doložka: ”Maturitní zkouška vykonána podle Rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky podle § 58 písm. a) zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (Školský zákon), ve znění pozdějších změn a doplňků, o experimentálním ověřování maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze, čj. 11 576/95-21 ze dne 6. března 1995.

III.

Výsledky ověřování maturitních zkoušek ve třídách gymnázií s výukou vybraných předmětů v německém jazyce zřízených v České republice ve spolupráci se Spolkovou republikou Německo a maturitních zkoušek v Rakouské škole v Praze vyhodnotí Výzkumný ústav pedagogický v Praze podle kritérií dohodnutých s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Mgr. Eduard Zeman v. r.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

ČÁST METODICKÁ

Rámcový program pro předškolní vzdělávání

(Č.j. 14 132/01-22)

Výzkumný ústav pedagogický v Praze

březen 200l

Obsah

Úvod

1 Rámcový program pro předškolní vzdělávání, jeho funkce, struktura a obsah 4

2 Specifika předškolního vzdělávání 5

3 Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání 6

4 Obsah předškolního vzdělávání 8
4.1 Dítě a jeho tělo (Biologická oblast) 9
4.2 Dítě a jeho psychika (Psychologická oblast) 10
4.3 Dítě a ten druhý (Interpersonální oblast) 14
4.4 Dítě a společnost (Sociálně-kulturní oblast) 15
4.5 Dítě a svět (Environmentální oblast) 17

5 Podmínky předškolního vzdělávání 19
5.1 Věcné podmínky 19
5.2 Životospráva 20
5.3 Psychosociální podmínky 20
5.4 Organizace 21
5.5 Řízení mateřské školy 21
5.6 Personální a pedagogické zajištění 21
5.7 Spoluúčast rodičů 22

6 Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných .. 22

7 Pedagogická evaluace předškolního vzdělávání 25

8 Profesionalita a odpovědnost předškolního pedagoga 26

9 Zásady a doporučení pro zpracování školního vzdělávacího programu 27

Závěr

Vedoucí týmu: PhDr. Kateřina Smolíková (VÚP Praha)
Tým autorů: Doc. PhDr. Eva Opravilová, CSc. (PdF UK), PhDr. Miluše Havlínová, CSc. (SZÚ Praha), PaedDr. Alice Bláhová (ČŠI) a Mgr. Iveta Němečková (Open Society)
Odborná konzultace: PhDr. Jaroslav Jeřábek, CSc. (VÚP Praha), Mgr. Marta Jurková (MŠMT ČR)

Při práci byly využity výsledky grantových projektů "Osobnostně orientovaný model předškolní výchovy" (MŠMT 1993), "Kurikulum mateřské školy se zaměřením na výchovu ke zdravému způsobu života" (RS 9809, MŠMT 1999), mezinárodního projektu Open Society Fund "Začít spolu"

(OSF Praha 1995), výsledky mezinárodního projektu OECD "Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy" (RS 99006, MŠMT 2000), výsledky veřejné diskuse k Národnímu programu rozvoje vzdělávání v České republice (MŠMT 2000), doplněné studiem některých zahraničních i domácích kurikulárních dokumentů i dalších pramenů.

Úvod

Do r. 1989 měli pedagogové v mateřských školách k dispozici pedagogickou dokumentaci v podobě normativních osnov, plánů a metodických příruček, které v duchu koncepce jednotné školy do značné míry sjednocovaly podobu škol, unifikovaly práci pedagogů a nivelizovaly požadavky na děti. Kritický rozbor ukázal, že práce podle nich - ač v dobré víře pedagogů udělat pro dítě to nejlepší - mnohdy omezovala aktivitu dítěte, málo respektovala jeho potřeby, zájmy a zkušenosti, opomíjela prožitky dítěte, dostatečně nevnímala jeho individuální předpoklady a vnitřní motivy a zahrnovala je množstvím roztříštěných a často zbytečných informací.

Společenské proměny odmítly jednotnou mateřskou školu i její kolektivní výchovu a otevřely prostor pro pedagogickou autonomii škol i pro individuální svobodu pedagoga i dítěte. Mateřské školy dnes uplatňují různé vzdělávací programy, pedagogové mohou volit různorodé pedagogické přístupy, vybírat z široké nabídky informačních zdrojů a uplatňovat vlastní iniciativu, děti jsou vnímány jako individuální osobnosti účastnící se procesu výchovy a vzdělávání jako aktivní subjekty. Proto také neexistují jednotné univerzálně použitelné recepty na práci mateřských škol ani na výchovné postupy pedagogů.

Předkládaný Rámcový program pro předškolní vzdělávání představuje nový základní dokument pro mateřské školy, který je určitým završením procesu proměn uplynulých deseti let. Na rozdíl od všech předchozích podobných dokumentů není programem, podle něhož by mohl pedagog při výchově a vzdělávání dětí přímo a jednoduše postupovat. Funkce rámcového programu je jiná: je podkladem pro přípravu školních vzdělávacích programů s cílem podpořit rozvoj různých programů a při zachování základních požadavků na předškolní vzdělávání (tímto dokumentem stanovených) umožnit mateřských školám vytvářet školní programy "na míru".

Předškolní pedagog se tak dostává do situace, kdy je méně svazován předpisy a má více svobody, zároveň je však postaven před nutnost samostatně pracovat, rozhodovat se a nést osobní odpovědnost. Každý by měl být schopen vytvořit (spoluvytvořit) vzdělávací program, který by respektoval rámcová pravidla a požadavky na předškolní vzdělávání a stejně tak i konkrétní podmínky, možnosti a okolnosti mateřské školy, možnosti a potřeby obce, rodičů i dalších partnerů. A nejen to: pedagog by měl být schopen také tento školní program realizovat ve třídě dětí, a to tak, aby - v úzké vazbě s rodiči - umožnil všem dětem optimálně rozvinout všechny předpoklady a pomáhal jim utvářet si pokud možno vstřícný a pozitivní vztah ke světu.

Není to jednoduché, neboť současné uplatnění globálního uvažování a převažujícího celostního pojetí světa vyžaduje, aby pedagog stále sledoval mnoho faktorů, vzájemných vazeb, příčin a následků. Proto opouštíme sice pohodlné, ale poněkud jednostranné rozdělování působení předškolního vzdělávání a jeho obsahu na jednotlivé "výchovné složky" s vědomím, že předškolní vzdělávání zasahuje vždy celou osobnost dítěte (oblast fyzickou, psychickou i sociální) v jeho rozvoji. Pedagog v mateřské škole musí brát v úvahu všechny přirozené souvislosti, vzájemné vazby i dynamiku, ustavičnou proměnlivost a vývoj. Nestačí proto, aby pouze vysvětloval a předával poznatky, ale musí vnímat celou osobnost dítěte, získat je ke spolupráci, přesvědčit je a dovést k citovému prožívání bezprostředních vztahů k okolí. V každé situaci a u každého dítěte musí vlastní vzdělávací postupy znovu hledat a zvažovat, jakým způsobem bude - při respektování daných pravidel a základních požadavků - při vzdělávání postupovat.

To jsou důvody, proč předškolní vzdělávání dnes klade na pedagoga a jeho práci v mateřské škole mimořádné nároky. Odborná diskuse k rámcovému programu ukázala, že většina z těch, kteří dnes v mateřských školách pracují, novou představu o předškolním vzdělávání a jeho kvalitativně náročnější podobu přivítala, přijala ji s osobním uspokojením a zároveň i s vědomím, že je třeba pro věc něco udělat. Mnozí chápou, že to znamená především pracovat sám na sobě: aktivně se učit potřebným dovednostem, vyměňovat si zkušenosti, seznamovat se s novými poznatky, přistupovat ke

své práci samostatně, tvořivě, se zdravou mírou sebevědomí a osobní odpovědností. V současné době existuje celá řada hodnotných metodických i několik programových materiálů, z nichž je možno čerpat zkušenosti, nápady i inspiraci, v brzké době bude k rámcovému programu připravena příručka k jeho implementaci. Předpokládá se, že tomuto materiálu a jeho zavedení do praxe bude věnována patřičná pozornost v rámci dalšího vzdělávání předškolních pedagogů. Nejen mateřské školy, ale všichni, jichž se tento dokument týká, budou mít dostatečný čas na to, aby se na způsob práce s ním spojený postupně připravili, neboť v definitivní platnost by měl vstoupit 1. září 2002.

1 Rámcový program pro předškolní vzdělávání, jeho funkce, struktura a obsah

Současná vzdělávací politika v České republice vychází z přesvědčení, že člověk se musí vzdělávat po celý život a že by měl mít zájem na svém vzdělávání, učení i vědění, které mu umožňuje dokonalejší a bohatší interakci se světem. Za důležitý prvopočátek tohoto procesu je považováno předškolní vzdělávání. [1] Všeobecně je dnes přijímán názor, že včasné vzdělávání dítěte, stejně tak jako jeho včasný vstup do širšího společenství, má pro dítě a jeho rozvoj i pro jeho pozdější vzdělávání, společenské začlenění a uplatnění v době jeho dospělosti značný význam. Proto tato oblast vzdělávání nachází dnes významnou podporu státu.

Předškolní vzdělávání představuje počáteční stupeň veřejného vzdělávání organizovaného a řízeného požadavky a pokyny MŠMT. Školský zákon ukládá MŠMT stanovit pro předškolní vzdělávání *"konkrétní cíle a povinný obsah vzdělávání"* [2] . Základním pedagogickým dokumentem, jímž stát (ministerstvo) stanovuje tyto požadavky na výchovu a vzdělávání v mateřských školách, je Rámcový program pro předškolní vzdělávání (dále RP).

V souladu s novým školským zákonem a v návaznosti na obecné cíle vzdělávání tímto zákonem stanovené RP postihuje a charakterizuje široce pojatý elementární vzdělanostní základ, na který může bezprostředně navazovat nejen povinné vzdělávání, ale který zároveň otevírá dítěti cestu celoživotního rozvoje a učení.

RP je základní osnovou pedagogického programu v předškolních institucích a obsahuje (formuluje):

- obecné cíle předškolního vzdělávání
- rámcový obsah předškolního vzdělávání v pěti oblastech (biologické, psychologické, interpersonální [3], sociálně-kulturní a environmentální[4]), a to formou popisu:
  - základní charakteristiky každé z těchto oblastí a jejích vzdělávacích záměrů
  - vzdělávacích cílů specifických pro každou jednotlivou oblast
  - hlavních činností, resp. příležitostí, které by v konkrétní oblasti mělo předškolní vzdělávání nabízet a zajišťovat
  - očekávaných výsledků, resp. kompetencí, [5] které dítě vzděláváním v té které oblasti zpravidla získává

[1] V souladu s návrhem Zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a o změně některých zákonů (§ 1) je pro výchovu, vzdělávání a péči o dítě předškolního věku v mateřské škole užíván termín "předškolní vzdělávání". Tento pojem v sobě zahrnuje aspekty výchovné i vzdělávací – týká se zajištění zdravého rozvoje a prospívání každého dítěte, jeho učení, socializace i společenské kultivace.

[2] Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a o změn některých zákonů, § 3 (návrh)

[3] oblast týkající se mezilidských vztahů

[4] oblast týkající se vzájemných vlivů člověka a prostředí

[5] Termín uplatňovaný v současných kurikulárních dokumentech našich i zahraničních, který se snaží postihnout, že cílem vzdělávání není jen osvojení poznatků a dovedností, ale vytváření obecnějších poznávacích a činnostních způsobilostí; jde o soubory (bloky) dovedností, poznatků, prožitků, zkušeností, hodnot a postojů,

- hlavních rizik, která znesnadňují průběh vzdělávání a která mohou v jednotlivých oblastech ohrozit jeho výsledky
- podmínky předškolního vzdělávání, tj. věcné, sociální, organizační a odborné charakteristiky vzdělávacího prostředí, které ovlivňují kvalitu poskytovaného vzdělávání
- možnosti využití RP ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných
- požadavky na pedagogické hodnocení v předškolním vzdělávání
- základní požadavky na práci a profesionální odpovědnost předškolního pedagoga
- zásady a doporučení pro zpracování školního vzdělávacího programu.

RP se vztahuje na pedagogicky řízené činnosti dětí v mateřských školách (zařazených do sítě škol a školských zařízení), resp. na předškolní vzdělávací programy probíhající v mateřských školách, v mateřských školách se speciálním vzdělávacím programem či v přípravných třídách základních škol. Je dokumentem směrodatným nejen pro nositele předškolního vzdělávání (pro pedagogy), ale také pro zřizovatele předškolních vzdělávacích institucí i pro odborné a sociální partnery v rámci vzdělávacího systému.

RP je základním východiskem pro vypracování školních vzdělávacích programů. Všeobecný vzdělanostní základ, společný všem předškolním vzdělávacím programům, by měl zajistit srovnatelný pedagogický efekt vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými školami. RP je natolik otevřený, že umožňuje, aby každá škola, resp. pedagogický sbor, jakákoli odborná pracovní skupina, profesní sdružení či každý jednotlivý pedagog mohli - při zachování společného základu stanoveného rámcovým programem - vytvářet vlastní školní programy, které by co nejlépe odpovídaly konkrétním regionálním i místním podmínkám a možnostem mateřských škol i různým potřebám klientů. RP současně pedagogům umožňuje svobodně rozhodovat o tom, jakou cestou se ke společnému cíli vydají.

2 Specifika předškolního vzdělávání

Vzdělávání poskytované mateřskou školou se v mnohém liší od vzdělávání poskytovaného školou základní; jeho specifika vyplývají především z dosud nehotových a postupně se rozvíjejících osobnostních struktur dítěte předškolního věku a jeho specifických potřeb. Z toho důvodu se předškolní vzdělávání *přizpůsobuje vývojovým kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí této věkové skupiny* a dbá, aby tato vývojová specifika byla při vzdělávání dětí v plné míře respektována.

První roky mají pro život dítěte dalekosáhlý význam. Poznatky lékařů, psychologů a pedagogů dokazují, že většinu toho, *co dítě v tomto věku prožije a co z podnětů okolního prostředí přijme, je trvalé,* a že rané zkušenosti, které dítě získává svým životem v rodinném i mimorodinném prostředí, se v jeho životě - třeba i daleko později - zhodnotí a najdou své uplatnění.

Každé dítě je i v nahodilých podmínkách zpravidla schopno se rozvíjet a spontánně se učit. V přirozeném prostředí rodiny tomu také tak většinou je. Zejména v předškolním věku dítěte je to právě rodina, která je v této roli nezastupitelná. Zkušenosti však ukazují, že dnešní rodina není vždy schopná zajistit plnou škálu podnětů k rozvoji dítěte. Mateřská škola představuje jednu z možností, jak doplnit rodinnou výchovu (např. v oblasti socializace dítěte) a pomoci zajistit dítěti již od útlého věku *prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Úzká vazba na rodinu je sama o sobě nepostradatelnou specifikou institucionálního předškolního vzdělávání.*

---

které přesahují školní prostředí, které si jedinec trvale osvojí a které je připraven uplatňovat v dalším vzdělávání i v životě mimo školu.

Pro předškolní období je nutné, aby *vzdělávání bylo vždy vázáno jak k obecným potřebám daným věkem, tak k individuálním, resp. individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí* a aby pedagogické aktivity probíhaly v rozsahu potřeb každého z nich. Vzdělávací působení vychází z pozorování a uvědomění si individuálních potřeb a zájmů dětí a ze znalosti jejich aktuálního rozvojového stavu i konkrétní životní a sociální situace. Je třeba, aby se každému dítěti, které se účastní předškolního vzdělávání, dostalo podpory, péče a stimulace v míře, kterou individuálně potřebuje, a v kvalitě, která mu vyhovuje.

Předškolní vzdělávání *zasahuje celou osobnost dítěte*. Proto na této úrovni vzdělávání nerozlišujeme jednotlivé izolované disciplíny (dříve označované jako "složky" výchovy či vzdělávání, v povinném vzdělávání pak jako "předměty"). Vzdělávání se orientuje k oblastem působení, které vycházejí od dítěte a mezi nimiž je *vše vzájemně provázáno a propojeno.* Předškolní pedagog bere v úvahu všechny přirozené souvislosti i vzájemné propojení všech oblastí, vzdělávacích cílů, prostředků, kompetencí i mnohotvárnost a dynamiku vazeb příčin a následků.

Předškolní dítě se učí především *na základě své interakce s okolím a svou vlastní prožitou zkušeností.* Vzdělávací činnosti v mateřské škole jsou proto založeny na přímých zážitcích dítěte, vycházejí z jeho samostatné činnosti a individuální volby, z dětské zvídavosti a potřeby objevovat. Využívají přirozený tok dětských myšlenek a spontánních nápadů, poskytují dostatek prostoru pro spontánní aktivity a dětské plány a zajišťují dětem dostatečnou možnost projevovat se, bavit se a zaměstnávat přirozeným dětským způsobem.

Pro život i vzdělávání dítěte mateřská škola vytváří *vhodné prostředí, pro dítě podnětné zajímavé a obsahově bohaté.* Veškeré aktivity obsahují *prvky hry a tvořivosti*, podněcují radost z učení, zájem dítěte poznávat nové, získávat zkušenosti a ovládat další dovednosti a tak přispívají k rozvoji schopnosti dítěte porozumět sobě i světu, který je obklopuje.

Předškolní vzdělávání probíhá jako konkrétní interaktivní proces. Proto je důležité, aby právě v počátcích vzdělávání dítě mělo *možnost prožívat uspokojení z úspěchu a z překonávání překážek a aby sebe sama vnímalo jako plnohodnotného a schopného jedince, který je svým okolím uznáván a přijímán.* Pedagog působí v mateřské škole jako ten, kdo příznivě ovlivňuje prožívání i učení dítěte, jeho aktivitu a výkonnost (facilitátor). Každé dítě dostatečně stimuluje v jeho rozvoji, citlivě podněcuje jeho chuť k učení a pozitivně je motivuje k dalšímu úsilí. Je průvodcem dítěte na jeho cestě za poznáním. Iniciuje vhodné činnosti, připravuje prostředí a nabízí dítěti příležitosti, jak poznávat, přemýšlet, chápat a porozumět sobě i všemu kolem stále účinnějším způsobem.

Vzdělávání předškolních dětí v mateřských školách je cílevědomý a plánovaný proces,v němž jsou *spontánní a řízené aktivity vyvážené*, v poměru, který odpovídá potřebám a možnostem dětí. Specifickou formu předškolního vzdělávání je *didakticky zacílená činnost, která je pedagogem přímo nebo nepřímo motivovaná,* kterou dítěti nabízíme a v níž je zastoupeno spontánní a záměrné učení. Je založena na aktivní účasti dítěte omezující přijímání hotových poznatků, využívá zejména prožitkového a interaktivního učení; probíhá zpravidla v menší skupině či individuálně.

Stejně jako veškeré procesy učení, neprobíhá ani vzdělávání předškolních dětí v mateřské škole pouze v didakticky zaměřených činnostech. *Předškolní vzdělávání se uskutečňuje ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne v mateřské škole vyskytnou*. Dítě je neustále ovlivňováno vším, co vyplývá z jeho interakce s okolním prostředím, napodobuje vzory, které mu svým chováním poskytujeme, a přijímá postoje, které v různých situacích zaujímáme (týká se nejen pedagogů, ale i ostatních zaměstnanců).

Nezbytnou součástí práce pedagoga v mateřské škole je *tvořivá improvizace,* resp. pružné a citlivé *reagování na okamžitou situaci;* to poskytuje dítěti srozumitelnou praktickou ukázku životních souvislostí, učí dítě vnímat spojitosti a napomáhá umocňovat jeho zážitek, což nepochybně zvyšuje přirozenou účinnost vzdělávání.

Vzdělávání v mateřské škole smysluplně obohacuje denní program dítěte v průběhu jeho předškolních let. RP usiluje o to, aby první vzdělávací krůčky byly stavěny na promyšleném, odborně podepřeném a lidsky i společensky hodnotném základě, aby čas prožitý v mateřské škole byl pro dítě radostí, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých základů do života i vzdělávání. Nejde o to, abychom naplňovali dětskou mysl, ale v první řadě o to *probouzet v dítěti aktivní zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat, i odvahu ukázat, co všechno už samo umí, zvládne a dokáže.*

3 Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání

Záměrem předškolního vzdělávání je dovést dítě na konci jeho předškolního období k tomu, aby v rozsahu svých osobních předpokladů získalo *věku přiměřenou fyzickou, psychickou i sociální samostatnost a základy kompetencí důležitých pro jeho další rozvoj a učení, pro život a vzdělávání*: základy pro zdravé sebevědomí a sebejistotu, pro schopnost být samo sebou a zároveň se přizpůsobit životu v sociální komunitě, v kulturní a multikulturní společnosti, základy pro celoživotní učení i základy pro schopnost jednat v duchu základních lidských a etických hodnot - to vše na úrovni přizpůsobené věku předškolního dítěte, elementárním možnostem jeho chápání a vidění světa i přirozeným životním souvislostem a okolnostem, v nichž dnešní dítě vyrůstá.

V návaznosti na obecné cíle vzdělávání formulované ve školském zákoně[6] jsou hlavními cíli předškolního vzdělávání:

1. **rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učení**
2. **osvojení si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost**
3. **získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí**

1. cíl: **rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učení**

Předpokladem naplňování tohoto cíle je:

- podporovat tělesný rozvoj a zdraví dítěte, jeho osobní spokojenost a pohodu
- systematicky rozvíjet řeč dítěte a cvičit schopnosti a dovednosti, které dítěti umožňují a usnadňují proces jeho dalšího rozvoje a učení
- podporovat stále dokonalejší chápání okolního světa i dětskou radost z rozšiřujících se možností zasahovat do jeho dění, motivovat dítě k aktivnímu poznávání, povzbuzovat jeho chuť k učení, zájem poznávat nové a objevovat neznámé, porozumět věcem a jevům kolem sebe
- rozvíjet schopnost přemýšlet a rozhodovat se, rozvíjet všechny poznávací a kreativní (tvůrčí) schopnosti dětí, jejich fantazii, zájmy a nadání
- přispívat k elementárnímu dětskému chápání vývoje, pohybu a proměn, rozvíjet schopnost dítěte přizpůsobovat se, reagovat na změny a vyrovnávat se s nimi.

2. cíl: **osvojení si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost**

Předpokladem naplňování tohoto cíle je:

- poskytovat dítěti možnost poznávat takové hodnoty, jako je nedotknutelnost lidských práv, individuální svoboda, stejná hodnota a rovnost všech lidí, soucítění a solidarita se slabými a

[6] Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a o změně některých zákonů § 3 (návrh)

ohroženými, péče o druhé a ohled na jiné, hodnoty spojené se zdravím, životem a životním prostředím a důstojnými vztahy mezi lidmi
- v rozsahu dětských možností přispívat k předávání kulturního dědictví, jeho hodnot, tradic, jazyka a poznání
- rozvíjet schopnost komunikovat, spolupracovat, spolupodílet se na činnostech a rozhodnutích
- vést děti k sociální soudržnosti, připravovat je na život v multikulturní společnosti, k tomu, aby vnímaly různost kulturních komunit jako samozřejmost a měly porozumění pro jejich rozdílné hodnoty i pro vzájemné sbližování.

3.cíl***: získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí***

Předpokladem naplňování tohoto cíle je:
- rozvíjet poznávání sebe sama, vlastních zájmů, možností a potřeb
- vytvářet příležitosti k rozvoji sebevědomí a získání zdravé sebedůvěry
- vést dítě k zájmu podílet se na společném životě a činnostech ve škole i v rodině (učit je spolupracovat, spoluodpovídat, akceptovat a tolerovat druhé)
- vést dítě k poznání, že může svou životní situaci ovlivňovat, že může jednat svobodně, že však za to, jak se rozhodne a co udělá, odpovídá.

4 Obsah předškolního vzdělávání

Hlavním prostředkem rozvoje a kultivace předškolního dítěte, obohacením jeho poznání i sociální zkušenosti v mateřské škole je obsah předškolního vzdělávání. RP formuluje **základní výběr obsahu, který musí být povinně zakomponován ve vzdělávacím programu zpracovávaném mateřskou školou.**[7]

Základní obsah předškolního vzdělávání byl stanoven tak, aby v návaznosti na současné trendy ve vzdělávání odpovídal cílům a záměrům předškolního vzdělávání a aby respektoval věk, předpoklady a zkušenosti dětí předškolního věku, jejich současné i budoucí potřeby a stejně tak i prostředí a možnosti mateřské školy. Obsah je strukturován do oblastí, které reflektují vývoj dítěte, jeho přirozený život, zrání i učení. *Jednotlivé oblasti vzdělávání jsou rozlišeny na základě vztahů, které si dítě postupně vytváří k sobě samému, k druhým lidem i k okolnímu světu,* resp. na základě přirozených interakcí, do kterých dítě v rámci těchto vztahů vstupuje, v nichž žije, rozvíjí se a vyrůstá, učí se a také vzdělává.[8] Interakčních oblastí je celkem pět: biologická, psychologická, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Od nich jsou odvozeny oblasti předškolního vzdělávání, které jsou v RP nazvány:

1. **Dítě a jeho tělo**
2. **Dítě a jeho psychika**
3. **Dítě a ten druhý**
4. **Dítě a společnost**
5. **Dítě a svět**

Tyto oblasti vzdělávání jsou - stejně jako oblasti interakční - činně propojeny, vzájemně se ovlivňují a vytvářejí společně fungující celek, v životní skutečnosti nedělitelný. *Čím úplnější a dokonalejší je propojení všech oblastí vzdělávání, a zároveň i podmínek, za kterých probíhá* (viz kapitola 5), *tím je vzdělávání účinnější a hodnotnější.* Formální dělení a strukturování celku - pro

[7] Zákon o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání a některém jiném vzdělávání a o změně některých zákonů, § 10 (návrh)

[8] Clovek se narodí na svet se svým telem a jeho životními funkcemi (biologická úroven) a s predpoklady psychických funkcí, jejichž prostrednictvím poznává a emocionálne prožívá tento svet, vytvárí vedomí a svoje já (psychologická úroven).

K tomu, aby se z jeho tela stal organismus fungující jako lidský, potrebuje kontakt nejméne s jednou dospelou osobou, aby ho tomu ucila. K ucení potrebuje lásku této osoby, zpravidla matky. Tak se vytvárí první vztah mezi dvema lidmi, který se postupne rozširuje o další vztahy s dospelými a detmi, s kterými se díte setkává a komunikuje i mimo okruh rodiny, napr. ve spolecenské instituci, jako je materská škola (interpersonální úroven).

Matka nebo jiná osoba v její funkci však sama od zacátku potrebuje oporu širšího spolecenství, v kterém ostatne žije ješte pred narozením dítete a do jehož stredu postupne uvádí i díte. Od matky a v lidských spolecenstvích se ucí kulture, soužití s ostatními lidmi, pravidlum organizace spolecnosti a hodnotám mravním i duchovním. Díte se do spolecnosti postupne zaclenuje svými postoji, aktivitami a chováním, ale také již nekterými rolemi. Je konfrontováno se spolecenstvím, pocituje na sobe, zda je prijímáno a jak se mu darí role naplnovat. Nabízí se mu príležitost se vzdelávat, získat povolání, naucit se pracovat, podílet se na živote spolecnosti a jejím blahu (sociálne-kulturní úroven).

Interpersonálními vztahy a sociálne-kulturními rolemi se díte stává sociální bytostí.Jednotlivá spolecenství žijí v širších spolecenských celcích, ty opet v ješte širších a všechna dohromady v prírodním prostredí planety Zeme. Clovek se vždy narodí do nejakého spolecenského a prírodního prostredí; jak roste a vyvíjí se, podílí se i na jeho ovlivnování a tvorbe, ucí se rozumet souvislostem mezi ním a prostredím a ucí se prostredí chránit a zvelebovat. Tím se stává príslušníkem lidského rodu vedomým si poslání cloveka (environmentální úroven).

jeho popis nezbytné - není z tohoto důvodu jednoduché: obsah jednotlivých oblastí předškolního vzdělávání se v RP - stejně jako v životě - prolíná, prostupuje, vzájemně se podmiňuje, dílčí cíle i dosahované kompetence dítěte na sebe navazují a vzájemně se doplňují, na některých místech pak i částečně překrývají. V rámci různých oblastí se tak přirozeně mohou - i když zpravidla v jiných souvislostech - opakovat.

4.1 Dítě a jeho tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je k zdravým životním návykům a postojům.

Specifické vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, pohyblivosti, dýchání apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí a vytváření zdravých životních návyků a postojů

Hlavní činnosti a příležitosti, které ve vzdělávání vytváříme, dítěti nabízíme a umožňujeme

- lokomoční (chůze, běh, skoky a poskoky, hody, lezení) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti (péče o sebe, o své osobní věci, pořádek aj.)
- poznávací činnosti zaměřené k osvojování pojmů a poznatků o zdraví, lidském těle, bezpečí, tělovýchově a sportu
- situace přispívající k osvojování návyků zdravého životního stylu

Co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže (očekávané kompetence)

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy či pohyby, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní hygienické a zdravotně preventivní návyky (zvládat osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o růstu těla, o jeho vývoji a změnách, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví (výživa, aktivní pohyb, zdravé prostředí, pohoda) a co mu škodí (škodlivé látky a vlivy, nezdravé návyky a závislosti, nemoci, úrazy, nebezpečí hrozící v dopravních situacích, při setkání s cizími lidmi, neznámými věcmi či jevy apod.)
- chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

Hlavní rizika ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů

- denní režim nevyhovuje fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností, neznalost jejich osobních zdravotních problémů
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy

4.2 Dítě a jeho psychika

Záměrem vzdělávání v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

Tato oblast zahrnuje tři "podoblasti": 4.2.1 Jazyk a řeč, 4.2.2 Poznávací schopnosti a funkce, myšlenkové operace, představivost a fantazie, 4.2.3 Sebepojetí, city a vůle.

4.2.1 Jazyk a řeč

Specifické vzdělávací cíle

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, porozumění, poslechu) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

- osvojení některých dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka

Hlavní činnosti a příležitosti, které ve vzdělávání vytváříme, dítěti nabízíme a umožňujeme

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování divadla, filmu, televize
- vyprávění toto, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a "čtení" knížek

Co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže (očekávané kompetence):

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- vést rozhovor (poslouchat, nehovořit, je-li třeba, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty
- sledovat očima zleva doprava
- rozlišovat některé symboly, porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- rozlišovat a znát některá písmena a číslice
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky

Hlavní rizika ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů

- prostředí komunikativně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)

- nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba pořadů televize, videa apod.)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

4.2.2 Poznávací schopnosti a funkce, myšlenkové operace, představivost a fantazie

Specifické vzdělávací cíle

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj a kultivace paměti, pozornosti, představivosti, fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvídavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi

Hlavní činnosti a příležitosti, které ve vzdělávání vytváříme, dítěti nabízíme a umožňujeme

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení vnímání, zrakové a sluchové paměti a pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- hry a činnosti zaměřené k řešení problémů, k cvičení paměti (mechanické i logické)
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)

Co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže (očekávané kompetence):

- vnímat všemi svými smysly
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet a to, o čem přemýšlí, také vyjádřit
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, řadit a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod. v prostoru i v rovině), částečně se orientovat v čase
- řešit kognitivní problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, vymýšlet "nápady",
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit

- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)

Hlavní rizika ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí

4.2.3 Sebepojetí, city, vůle

Specifické vzdělávací cíle

- rozvoj pozitivních citů dítěte ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry a relativní citové samostatnosti)
- rozvoj schopnosti vytvářet a rozvíjet citové vztahy k okolí
- rozvoj schopností a dovedností vyjádřit pocity, dojmy a prožitky
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti řídit chování vůlí a ovlivňovat vlastní situaci

Hlavní činnosti a příležitosti, které ve vzdělávání vytváříme, dítěti nabízíme a umožňujeme

- sympatizující a přijímající prostředí, vstřícná a citlivá komunikace
- činnosti zajišťující spokojenost, radost, veselí a pohodu
- podpora důvěry dítěte ve vlastní síly a schopnosti, dostatečné oceňování jeho snahy a úsilí
- přiměřené činnosti a úkoly umožňující dítěti dosáhnout úspěchu
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry vyžadující vůli, vytrvalost a sebeovládání
- cvičení organizačních schopností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

Co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže (očekávané kompetence):

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- odpovídat za sebe a své jednání ve známých a opakujících se situacích
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci "ne" v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.

- odhadovat, na co stačí a co zvládne, postupně si uvědomovat své nedostatky, přiznávat si chybu
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a kontrolovat ji, dokončit, co započalo
- poslouchat a plnit smysluplné pokyny a slovní příkazy, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti, přistupovat na vysvětlená a pochopená pravidla
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Hlavní rizika ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí**,** kde dítě nemá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné oceňování úsilí či úspěchu dítěte, málo pochvaly
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního cítění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování

4.3 Dítě a ten druhý

Záměrem vzdělávání v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

Specifické vzdělávací cíle

- rozvoj schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k druhému (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů k druhému (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností

- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Hlavní činnosti a příležitosti, které ve vzdělávání vytváříme, dítěti nabízíme a umožňujeme

- dostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování (vstřícná komunikace, ohleduplné chování s porozuměním a tolerancí)
- dostatek různých příležitostí k verbální i neverbální komunikaci dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- podpora dětských přátelství
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů na téma vztahů mezi lidmi

Co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže (očekávané kompetence)

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přesto, že je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj názor, přijmout jiný názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- oprostit se od nepřiměřených projevů sobectví vůči jinému dítěti, spravedlivě se s ním dělit o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Hlavní rizika ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů

- příliš ochranářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor

- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- nedostatečně psychosociálně "bezpečné" prostředí

4.4 Dítě a společnost

Záměrem vzdělávání v oblasti sociálně - kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí, do života v lidské společnosti i do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje, přijmout základní všeobecně uznávané společenské, morální a estetické hodnoty a podílet se na utváření společenské pohody.

Specifické vzdělávací cíle

- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte
- vytvoření povědomí o mezilidských a morálních hodnotách
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí, přizpůsobit se, spolupracovat, spolupodílet se, přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem), vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj kulturně estetických dovedností (slovesných, výtvarných, hudebních, dramatických) produktivních i receptivních
- vytvoření základů estetického vztahu ke světu, k životu, ke kultuře a umění

Hlavní činnosti a příležitosti, které ve vzdělávání vytváříme, dítěti nabízíme a umožňujeme

- kulturní, resp. kultivované, a sociálně pohodové prostředí
- každodenní pozitivní vzory chování (zdvořilost, ohleduplnost, citlivost, tolerance)
- příležitosti poznávat mravní hodnoty v jednání lidí (spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.)
- příležitost poznávat hodnotu věcí i lidské práce
- příležitosti uvědomovat si, že ne všichni lidé se chovají "správně", že se mohou chovat neočekávaně, nevkusně i hrubě a ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; poučení, jak se v takovém případě chovat a jak se chránit
- příležitost podílet se na vymezení společných hodnot a jasných, smysluplných a co do počtu přiměřených pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové činnosti (námětové hry, dramatizace, konstruktivní, výtvarné, pracovní apod.), kdy se děti spolupodílejí na činnosti i na jejích výsledcích
- vytváření vkusného, esteticky vyváženého a podnětného prostředí
- přípravy společných zábav a slavností (zvyky, tradice, oslavy, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- výtvarné, hudební, hudebně pohybové činnosti podněcující rozvoj tvořivosti, estetického vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- estetické a tvůrčí činnosti slovesné, literární a dramatické (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének apod.)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě

- seznamování s lidovou slovesností, literaturou, hudbou, výtvarným uměním, kulturních tradicemi, zvyky apod.

Co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže (očekávané kompetence)

- uplatňovat základní společenské návyky ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, neskákat do řeči, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- adaptovat se na prostředí školy i jeho běžné proměny (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se názoru skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o tom, co je dobře a co špatně, co se smí a co nesmí (nelhat, nebrat cizí věci, neničit věci kolem sebe, neubližovat, neponižovat, neposmívat se druhým) a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu) a bránit se jeho důsledkům, vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají
- chovat se slušně a zdvořile k dospělým i k dětem, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- zacházet šetrně s hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit je (říci, co se mu líbí či nelíbí, co je baví či nebaví a proč apod.)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Hlavní rizika ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů

- nedostatečně kultivované a estetické prostředí s nevhodnými, podbízivými a nevkusnými podněty, nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- špatný mravní vzor okolí, kdy děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňovaní a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek

- nedostatek příležitostí k nápravě nesprávného jednání
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, řešení konfliktů způsobem, který některé dítě vnímá jako nespravedlivé
- málo pozornosti věnované varování a ochraně před možným nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

4.5 Dítě a svět

Záměrem vzdělávání v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Specifické vzdělávací cíle

- vytváření vztahu k místu a prostředí, ve kterém dítě žije
- osvojování jednoduchých poznatků o světě a životě užitečných pro vytváření elementárního povědomí o přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se přirozenému vývoji a běžným změnám
- rozvoj schopnosti vážit si života ve všech jeho formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem
- osvojení dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí a k spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí
- osvojení poznatků a dovedností chránících před nebezpečnými vlivy prostředí
- rozvoj pocitu sounáležitosti s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

Hlavní činnosti a příležitosti, které ve vzdělávání vytváříme, dítěti umožňujeme a nabízíme

- přirozené poznávání rozmanitosti světa přírody, kultury i techniky (v prostředí mateřské školy, vycházky do okolí, výlety)
- zaměřené pozorování a sledování skutečných objektů, jevů a dějů z nejbližšího okolí
- manipulace a experimentace s různými materiály a surovinami
- řešení přirozených a modelových situací
- motivované hrové aktivity, ekohry
- pozorování stavu životního prostředí a jeho vlivu na kvalitu života, poznávání ekosystémů
- smysluplné pracovní činnosti
- pěstitelské a chovatelské činnosti, péče o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění a poslech, objevování)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií
- seznamování s kulturou místa a prostředí, ve kterém dítě žije, poznávání jiných kultur
- poučení o možných nebezpečných vlivech prostředí a o způsobech, jak se chránit

Co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže (očekávané kompetence)

- osvojit si elementární poznatky o sobě, o rodině, o vývoji, životě a činnostech člověka, o lidské společnosti, o soužití, zvycích a práci lidí, o přírodě a přírodních jevech, o technických přístrojích, se kterými se dítě setkává doma i ve svém okolí
- orientovat se bezpečně v okolním prostředí, resp. v okolí domova, v prostředí a okolí školy, v obci (ulice, doprava, obchody, lékař a další důležité instituce apod.), všímat si rozmanitosti, změn a dění v nejbližším okolí
- osvojit si elementární poznatky o místě, ve kterém žije, o své zemi a její kultuře, o jiných zemích a kulturách, o zeměkouli, o vesmíru apod.
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody (rostliny, živočichové, krajina, podnebí apod.), tak i svět lidí (tělesné, zdravotní, a rasové, etnické, jazykové, národnostní jiné rozdílnosti)
- porozumět, že všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsob, jakým se chová a žije, ovlivňuje jeho vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví člověka i prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, neničit okolí, neubližovat živým tvorům apod.)
- uvědomovat si, co je nebezpečné (manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, se zdraví ohrožujícími látkami, přírodní a povětrnostní jevy, technické objekty a jevy a další situace, s nimiž se dítě může setkat), odhadnout některá nebezpečí a snažit se jim vyhnout

Hlavní rizika ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- užívání abstraktních pojmů, předávání "hotových" poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota se podílet na jejich řešení)
- uzavřenost školy vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

5 Podmínky předškolního vzdělávání

Povinnost bezpodmínečně dodržet pro předškolní vzdělávání v mateřských školách určité podmínky, je stanovena zákonem.[9] Základní podmínky jsou legislativně vymezeny v různých právních normách (v zákonech, vyhláškách[10], prováděcích předpisech apod.). V návaznosti na ně[11] *RP*

[9] Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a o změně některých zákonů, § 10 (návrh)

[10] Dle § 92 navrhovaného Zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a o změně některých zákonů stanoví některé ze základních podmínek pro předškolní vzdělávání ministerstvo zvláštní vyhláškou.

[11] Zákon č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (a příslušné prováděcí předpisy), Vyhláška MŠMT o předškolním vzdělávání, Vyhláška MŠMT o výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, Vyhláška MŠMT o bezpečnosti a ochraně zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Vyhláška MŠMT o poskytování preventivních a poradenských služeb ve školství a typech školských poradenských zařízení, Vyhláška MŠMT o školním stravování, Vyhláška MŠMT o školských výchovných a ubytovacích zařízení, Vyhláška MŠMT o odborné a pedagogické způsobilosti

podrobněji popisuje a doplňuje další materiální, organizační, personální, psychohygienické a pedagogické podmínky, které příznivě ovlivňují kvalitu poskytovaného vzdělávání, z nichž **mnohé jsou přirozeným a nezbytným předpokladem realizace předškolního vzdělávání v té podobě, kterou mu dává RP**. Z tohoto důvodu je jejich charakteristice věnována zvláštní pozornost.[12]

Některé z dále uvedených podmínek jsou dnes v praxi běžně či alespoň zpravidla splňovány, jiné mohou přinášet určité problémy. Jde však o to, aby podmínky, které jsou pro současné předškolní vzdělávání považovány za žádoucí, byly postupně vytvářeny a v rozsahu možností jednotlivých mateřských škol optimálně naplňovány.

5.1 Věcné podmínky

Věcné (materiální) podmínky mateřské školy jsou plně vyhovující, jestliže:

- Mateřská škola má dostatečně velké prostory (podlahová plocha i objem vzduchu atd. dle příslušného předpisu) a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí.
- Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu.
- Vybavení hračkami, pomůckami, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno.
- Hračky a doplňky nebo alespoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení.
- Děti se samy svými výtvory podílejí na úpravě a výzdobě prostředí. Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly dětem přístupné a mohli je shlédnout i jejich rodiče.
- Na budovu mateřské školy bezprostředně navazuje zahrada či hřiště. Tyto prostory jsou vybavené tak, aby umožňovaly dětem rozmanité pohybové a další aktivity.
- Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlučnosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin apod.)

5.2 Životospráva

Životospráva dětí v mateřské škole je plně vyhovující, jestliže:

- Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava (dle předpisu). Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována zdravá technologie přípravy pokrmů a nápojů, děti mají dostatek tekutin a mezi jednotlivými podávanými pokrmy jsou dodržovány vhodné intervaly. Je nepřípustné násilně nutit děti do jídla.
- Je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci (aby např. rodiče mohli své děti přivádět podle svých možností, aby bylo možné reagovat na neplánované události v životě mateřské školy apod.).
- Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, činnosti jsou přizpůsobovány okamžité kvalitě ovzduší.
- Děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru mateřské školy.

---

pedagogických pracovníků, Nařízení vlády, kterým se stanoví míra vyučovací činnosti a pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních, Vyhláška MŠMT o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, Vyhláška MŠMT o organizaci školního roku, popř. další související předpisy.

[12] Na některé z podmínek upozorňujeme i v jiných souvislostech, např. u specifik předškolního vzdělávání či v rámci obsahových oblastí (příležitosti, které vytváříme…), neboť představují nezbytnou součást vlastního programu.

- V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí (např. dětem s nižší potřebou spánku je nabízen jiný klidný program namísto odpočinku na lůžku apod.). Donucovat děti ke spánku na lůžku je nepřípustné.
- Pedagogové se sami chovají podle zásad zdravého životního stylu a poskytují tak dětem přirozený vzor.

5.3 Psychosociální podmínky

Psychosociální podmínky jsou pro vzdělávání dětí plně vyhovující, jestliže:

- Děti i dospělí se cítí v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně, jistě a bezpečně.
- Nově příchozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci.
- Pedagogové respektují potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální), reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování (jednají nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu, relaxace apod.). Děti nejsou neúměrně zatěžovány, či neurotizovány spěchem a chvatem.
- Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno. Jakékoliv projevy nerovností, podceňování a zesměšňování dětí jsou nepřípustné.
- Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád.
- Pedagogický styl, resp. způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pedagoga s dětmi Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoli komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřípustná.
- Pedagog se vyhýbá negativním slovním komentářům a podporuje děti v samostatných pokusech, dostatečně chválí a pozitivně hodnotí.
- Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Dospělí se chovají důvěryhodně a spolehlivě (autenticky).
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádským společenstvím, v němž jsou zpravidla rády.
- Pedagog se programově věnuje neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí).

5.4 Organizace

Organizační zajištění chodu mateřské školy je plně vyhovující, jestliže:

- Denní řád je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby.
- Pedagogové se plně věnují dětem a jejich vzdělávání.
- Děti nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí.
- Při vstupu dítěte do mateřské školy je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim.
- Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu.
- Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru.
- Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem atp.
- Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách.

- Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně apod.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí.
- Nejsou překračovány doporučované počty děti ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.

5.5 Řízení mateřské školy

Řízení mateřské školy je plně vyhovující, jestliže:

- Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny.
- Je vytvořen funkční informační systém, a to jak uvnitř mateřské školy, tak navenek.
- Při vedení zaměstnanců ředitelka vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení mateřské školy, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor. Podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu.
- Ředitelka školy rozumně hodnotí práci podřízených, nezapomíná na jejich vhodnou motivaci, podporuje spolupráci.
- Pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče.
- Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby.
- Ředitelka vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními členy pedagogického týmu. Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci.
- Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

5.6 Personální a pedagogické zajištění

Personální a pedagogické podmínky vzdělávání jsou plně vyhovující, jestliže:

- Všichni pracovníci, kteří pracují v mateřské škole jako pedagogové, mají předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilost. Ti, kterým část odbornosti chybí, si ji průběžně doplňují.
- Pedagogický sbor, resp. pracovní tým je stmelený a stabilní, pedagogové mají zájem o svůj další odborný růst, soustavně se dále vzdělávají.
- Ředitelka sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů, vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání.
- Služby pedagogů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální pedagogická péče.
- Pedagogové jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí).
- Specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace či jiná péče o děti se zvláštními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky aj.).

5.7 Spoluúčast rodičů

Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání je plně vyhovující, jestliže:

- Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.
- Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.
- Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem, mohou spolurozhodovat při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.
- Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.
- Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají patřičnou mlčenlivost o jejich vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, diskrétně a s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.
- Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

6 Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. RP vychází ve své základní koncepci z respektování individuálních potřeb a možností dítěte. Z toho důvodu je RP základním východiskem i pro přípravu vzdělávacích programů pro děti se speciálními potřebami, ať už jsou tyto děti vzdělávány v běžné mateřské škole či v mateřské škole se speciálním vzdělávacím programem.

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami se jejich naplňování přizpůsobuje tak, aby maximálně vyhovělo dětem, jejich potřebám i možnostem. Snahou pedagogů je - stejně jako ve vzdělávání dětí, které speciální vzdělávací potřeby nemají - vytvořit každému dítěti optimální podmínky k rozvoji jeho osobnosti, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami však obvykle vyžaduje oproti vzdělávání běžné populace dětí některé jiné, popř. některé další podmínky, např. v oblasti věcného prostředí, životosprávy dětí, psychosociálního klimatu, organizace vzdělávání, personálního a pedagogického zajištění, spolupráce mateřské školy s rodinou apod..

Základní povinné podmínky pro předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou stanoveny zákony, vyhláškami a prováděcími předpisy.[13] Kromě těchto podmínek, které vzdělávání těchto dětí *umožňují (podmiňují),* bere předškolní pedagog v úvahu ještě podmínky další, které *ovlivňují kvalitu* poskytovaného vzdělávání. Jsou to podmínky, které vyplývají z přirozených vývojových potřeb dětí předškolního věku (ty jsou formulovány v RP), a zároveň i ty, které jsou dány speciálními potřebami dětí. Některé jsou pro všechny děti společné, jiné se liší podle charakteru a stupně postižení či znevýhodnění dítěte a v obecné formě se zpravidla týkají určité skupiny dětí. Ve svém působení pedagog tyto podmínky zajišťuje v rozsahu individuálních potřeb a možností těchto dětí.

[13] např. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a o změně některých zákonů, Vyhláška MŠMT o výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním a další předpisy

Rozsáhlou skupinu představují **děti se zdravotním postižením.** Ve vztahu k druhu a stupni postižení dítěte je třeba splnit při jejich vzdělávání (speciálním i integrovaném) zejména následující podmínky:

u dětí s tělesným postižením

- zajistit osvojení specifických dovedností
- zabezpečit možnost pohybu dítěte v prostorách školy pomocí dostupných technických prostředků nebo lidských zdrojů (např. využití asistenční služby vojáků na civilní službě)
- vytvářet podmínky pro náhradní tělovýchovné aktivity dítěte možné v rámci jeho postižení
- využívat kompenzační (technické a didaktické) pomůcky

u dětí se zrakovým postižením

- zajistit osvojení specifických dovedností
- zajistit a dodržovat předepsanou zrakovou hygienu
- zajistit a využívat vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky a hračky

u dětí se sluchovým postižením

- zajistit osvojení specifických dovedností
- zajistit a dodržovat sluchovou hygienu
- zajistit a využívat vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky
- zajistit vzdělávání dítěte ve vhodném komunikačním systému

u dětí s mentální retardací

- zajistit osvojení specifických dovedností
- zajistit a využívat vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky

u dětí s poruchami pozornosti a vnímání

- zajistit osvojení specifických dovedností
- zajistit zklidňující klima prostředí
- zajistit zvýšený bezpečnostní dohled

u dětí s poruchami řeči

- zajistit osvojení specifických dovedností
- zajistit využívání speciálních didaktických pomůcek

u dětí s více vadami

- zajistit osvojení specifických dovedností
- zajistit a využívat vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky
- zajistit další podmínky podle druhu postižení

Druhou skupinu představují děti **se zdravotním znevýhodněním.** Také jejich vzdělávání je třeba přizpůsobit potřebám, které vyplývají z jejich zdravotního oslabení, které jsou důsledkem dlouhodobější nemoci dítěte nebo které jsou dány lehčími poruchami jeho učení a chování.

Vzdělávání dětí se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním v mateřských školách či třídách se speciálním vzdělávacím programem je v souladu s příslušnou vyhláškou [14] personálně posíleno v osobě dalšího pedagogického pracovníka a zabezpečeno dle potřeby souběžným působením dvou pedagogických pracovníků ve třídě. Pro integrované vzdělávání není tato podmínka (možnost) legislativně stanovená. Pokud je však vzdělávání dítěte a péče o ně natolik náročná, že vyžaduje péči dalšího pedagoga či jiného pracovníka, je vhodné jeho účast zajistit.

[14] Vyhláška MŠMT o výchově a vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

Mezi děti se speciálními vzdělávacími potřebami se řadí i **děti se sociálním znevýhodněním.** Jsou to děti ze socio - kulturně znevýhodňujícího prostředí, děti s oslabeným rodinným zázemím či děti, které pocházejí z jazykově odlišného prostředí a které nemluví jazykem, v němž probíhá vzdělávání. Předškolní vzdělávání těchto dětí probíhá podle požadavků daných RP s tím, že obsah vzdělávání i podmínky je třeba přizpůsobit jejich speciálním - skupinově či individuálně značně rozdílným - potřebám, ať už jejich snížené sociální adaptabilitě či zvýšené potřebě výchovy a vzdělávání v některé oblasti, nebo i tím, že jsou uplatňovány speciální vzdělávací metody akcentující diagnostický a rozvojově stimulační význam, který předškolní vzdělávání pro tyto děti bezesporu má. Tato specifika postihuje školní, třídní i individuální vzdělávací program. Děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí mohou být vzdělávány také *v přípravných třídách*. Podmínky pro tuto formu vzdělávání jsou stanoveny zvláštním metodickým pokynem.[15]

Vzdělávání dětí se speciálními potřebami v mateřských školách či třídách se speciálním školním či třídním vzdělávacím programem snáze splňuje základní povinné podmínky; vzdělávací prostředí v těchto školách tak v mnoha ohledech potřebám dětí vyhovuje lépe než prostředí běžných mateřských škol. Výhodou je např. odborně vyškolený personál, nižší počet dětí ve skupině, speciálně upravené prostředí apod. Integrace dětí do běžné mateřské školy však znamená přiblížení se normálnímu prostředí a oslabení určité izolace dítěte i jeho případného vylučování ze společnosti ostatních vrstevníků. To bezpochyby usnadňuje osobnostní a sociální rozvoj i sociální integraci dítěte. Z toho důvodu RP podporuje integrované předškolní vzdělávání všude tam, kde je to vzhledem k druhu a míře postižení či znevýhodnění dítěte možné, resp. kde lze vytvořit a zajistit potřebné podmínky.

Integrované předškolní vzdělávání má vedle nesporných pozitiv i svá rizika. Základním předpokladem toho, aby byla tato rizika vyloučena, popř. maximálně snížena, je stanovit, *co v kterém konkrétním případě potřeby dítěte představují, jaké z nich vyplývají nároky na práci předškolního pedagoga a jaké podmínky je třeba v prostředí mateřské školy vytvořit.* Předškolní pedagog musí zvážit, zda je schopen tyto nároky splnit - ať už se to týká podmínek materiálních, psychosociálních, personálních, odborných a dalších a podle toho se odpovědně rozhodnout. Pokud přijme do své péče např. dítě s vážným zdravotním postižením a sám není dostatečně odborně kompetentní k péči o ně (tj. nemá potřebné speciálně pedagogické vzdělání), je nutné, aby úzce spolupracoval s příslušným odborníkem - speciálním pedagogem, dětským psychologem, popř. lékařem a konzultoval problémy, s nimiž se při vzdělávání tohoto dítěte setkává. Společné závěry pak promítá do vzdělávacího programu školy či třídy, do individuálního vzdělávacího programu integrovaného dítěte i do své práce.

Důležitou podmínkou úspěšnosti předškolního vzdělávání dětí s postižením či znevýhodněním - ať už probíhá podle běžných či speciálních programů - je nejen volba vhodných (potřebám dětí odpovídajících) vzdělávacích metod a prostředků, ale i *uplatňování vysoce profesionálních postojů* pedagogů i ostatních pracovníků, kteří se na péči o dítě a jeho vzdělávání podílejí. Rozvoj osobnosti dítěte s postižením závisí na citlivosti a přiměřenosti působení okolí mnohem více, než je tomu u dítěte, které není ve svých možnostech primárně omezeno. Je nezbytné, aby pedagog postupoval vždy s vědomím, že takové dítě má jiné osobnostní předpoklady a je v obtížnější situaci: má menší zkušenosti a větší problémy s osamostatňováním, hůře se prosazuje, má méně rozvinutou schopnost autoregulace apod. Je proto velmi důležité, aby pedagog - v souladu se základními požadavky RP - ponechal dítěti při nezbytném usměrňování, zvýšeném dozoru a pomoci dostatek samostatnosti a vlastního rozhodování a poskytoval mu tolik potřebnou pozitivní motivaci (oceňoval snahu, chválil i ty nejmenší úspěchy a pokroky). Je nutné zajistit, aby děti s postižením či znevýhodněním byly od počátků vzdělávání přijímány stejně jako jiné děti a nedostávaly od okolí častěji než ostatní negativní zpětnou vazbu.

[15] Metodický pokyn MŠMT ke zřizování tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele - asistenta učitele, čj. 25 488 (2000-22)

Vzdělávání dětí se speciálními potřebami v mateřských školách se speciálním vzdělávacím programem postupuje podle speciálních školních vzdělávacích programů. Při vzdělávání, které integruje děti s postižením či znevýhodněním do vzdělávacího programu běžné mateřské školy, je nutno na jejich potřeby dostatečně pamatovat při přípravě školního či třídního programu. Ten je třeba co do obsahu i prostředků jednotlivcům či skupině dětí vhodně přizpůsobit, popř. jej doplnit dílčími stimulačními programy. Tam, kde je to potřebné a účelné, je nutno pro jednotlivé děti sestavovat individuální vzdělávací programy, které jejich vzdělávacím potřebám, fyzickým či psychickým možnostem i sociální situaci maximálně vyhoví. Pokud je zapotřebí, aby součástí vzdělávacího programu pro děti integrované v běžné mateřské škole byly speciální činnosti, spolupracuje předškolní pedagog při jeho přípravě i při jeho realizaci s příslušným odborníkem (speciálním pedagogem, lékařem, rehabilitačním pracovníkem, psychologem apod.).

Vzdělávání dětí mimořádně nadaných. Zcela samostatnou skupinu představují děti, u nichž se začíná již v předškolním věku projevovat mimořádné nadání. Rámcovost RP umožňuje, aby školní, třídní i individuální vzdělávací program, jeho obsah i podmínky, byly dle potřeb a možností rozumně přizpůsobeny mimořádným schopnostem dětí a popř. doplněny nabídkou dalších aktivit podle zájmů a mimořádných schopností dětí.

7 Pedagogická evaluace předškolního vzdělávání

Plánování předškolního vzdělávání, sledování a vyhodnocování jeho průběhu i výsledků jsou důležité etapy vzdělávacího procesu, jejichž provázanost zvyšuje účinnost a kvalitu vzdělávání poskytovaného v mateřských školách. *Analýza pedagogického procesu a jeho výsledků i vyvozování odpovídajících závěrů a jejich reflexe (tj. pedagogická evaluace[16]) by proto měly být v předškolním vzdělávání samozřejmostí.*

Protože napříště si bude každá mateřská škola vytvářet svůj vlastní vzdělávací program, nabývají na důležitosti zejména *vnitřní evaluační a hodnotící procesy,* které umožňují zlepšovat, resp. optimalizovat kvalitu pedagogických činností i podmínek, za kterých předškolní vzdělávání probíhá. Proto RP vede pedagogy k tomu, aby vzdělávací činnosti, situace i podmínky své práce a stejně tak i dosahované výsledky vzdělávání průběžně sledovali, hodnotili a získané poznatky využívali.

Vnitřní evaluace a hodnocení může probíhat na úrovni školy či na úrovni třídy. Provádí je ředitelka školy, pedagogický sbor či jednotlivý pedagog. Předmětem může být vzdělávací proces, podmínky, za kterých probíhá, i výsledky, jichž mateřská škola (pedagog) ve vzdělávání dosahuje. Dílčí kritéria pro hodnocení konkrétních pedagogických činností, podmínek a výsledků (jejich kvality) v rámci vlastní školy a třídy pedagogové odvozují ze základních požadavků na předškolní vzdělávání, které jsou vyjádřeny v RP.

Pedagog porovnává školní a třídní program s RP, hodnotí, do jaké míry jsou tyto programy v souladu s požadavky RP, a na základě zjištěných poznatků navrhuje (provádí) jejich úpravy. Důležité je porovnávat školní / třídní program (to, co je v něm popsáno a zachyceno) s jeho realizací (s tím, jak vzdělávání probíhá v praxi), což umožňuje průběžně či periodicky hodnotit, jak nositel programu (škola či pedagog) svůj program plní a jaké výsledky program přináší. Provádí-li hodnocení ředitelka, hodnotí nejen práci druhých, ale i svou vlastní. Ze získaných poznatků pak vyvozuje

[16] Pedagogická evaluace je termín užívaný jako zastřešující, neboť znamená víc než tradiční hodnocení - znamená zjišťování, porovnávání a vysvětlování dat, charakterizujících stav, kvalitu a efektivnost vzdělávacího procesu a jeho výsledků; v rámci pedagogické evaluace jsou užívány dva pojmy: "evaluace" a "hodnocení". Jejich vzájemné zaměňování není pro pedagogiku zcela přesné. V RP je pojem "hodnocení" užíván ve vztahu k dítěti či pedagogovi, resp. při hodnocení rozvoje a učení dítěte nebo při hodnocení práce pedagoga; pojem "evaluace" pak tehdy, jedná-li se o hodnocení mateřské školy a její práce, o vzdělávací proces, o podmínky, které jsou v mateřské škole vytvářeny, o činnosti, které v mateřské škole probíhají, o výsledky, kterých mateřská škola dosahuje.

odpovídající závěry pro vlastní práci, pro práci pedagogického sboru i jeho jednotlivých členů. Provádí-li hodnocení učitelka, vyvozuje z ní závěry především pro svůj vlastní další postup.

Pro předškolní vzdělávání a jeho kvalitu je důležité *hodnocení individuálních výsledků dětí.* Individualizovaný způsob vzdělávání předškolních dětí vyžaduje, aby pedagog každé dítě dobře poznal a porozuměl mu; pak teprve může na ně účinně působit. Je proto nutné, aby věnoval pozornost každému jednotlivému dítěti, průběžně sledoval jeho rozvoj a hodnotil jeho postup v učení i ve vzdělávání. [17] K tomu poskytuje RP orientační kritéria: podle popisu vzdělávacích cílů a očekávaných výsledků (kompetencí) může pedagog formulovat kritéria pro individuální sledování dítěte a na základě tohoto sledování hodnotit, jak se dítě rozvíjí, jak postupuje jeho učení a jaké jsou jeho individuální vzdělávací pokroky. Může tak včas zachytit nedostatky či nerovnoměrnosti, popř. i další odlišnosti (např. zvláštní schopnosti či zájmy dítěte) a další vzdělávání dítěte těmto zjištěním včas přizpůsobit.

Individuální hodnocení má zvláštní význam i pro počátky sebehodnocení dítěte. Je prospěšné, aby pedagog vhodným způsobem hovořil s dítětem o pokrocích, kterých dosahuje. Dítě tak snadněji chápe, jak jej vidí dospělí a co se od něho očekává; může tak lépe poznat své možnosti a ovlivňovat své učení a vzdělávání.

Rozvoj a osobní vzdělávací pokroky dítěte by měly být dokumentovány, a to tak, aby záznam mohl poskytovat pedagogovi důležité a smysluplně využitelné informace. Záznam může mít různou podobu, rozsah i formu (takovou, která je v tom kterém případě účelná). Vždy by však měl být důvěrný, přístupný pouze pedagogům v mateřské škole, popř. rodičům. Má sloužit především pedagogovi, který má dítě ve své péči, pro komunikaci s dítětem, i pro informaci rodičům a neformální spolupráci s nimi.

Stejně jako pro vnitřní evaluaci a hodnocení je RP důležitým východiskem i pro *evaluační a hodnotící procesy vnější,* resp. pro stanovování kritérií, podle kterých sleduje, posuzuje a hodnotí kvalitu předškolních vzdělávacích programů a kvalitu pedagogické práce inspekční orgán; tato kritéria by měla být plně v souladu s požadavky na vzdělávání stanovenými v RP.

8 Profesionalita a odpovědnost předškolního pedagoga

Výchova a vzdělávání předškolních dětí v mateřské škole vyžaduje odborný, vysoce citlivý a maximálně odpovědný přístup pedagogů. Každý pedagog, resp. každý pedagogický tým a všichni jeho členové jsou odpovědni za to, že děti v mateřské škole jsou vzdělávány profesionálním způsobem.

Předškolní pedagog odpovídá za to, že:

- školní (třídní) vzdělávací program je v souladu s požadavky RP
- program pedagogických činností je cílevědomý a je plánován
- je pravidelně sledován průběh předškolního vzdělávání a hodnoceny jeho podmínky i výsledky .

Předškolní pedagog vykonává tyto odborné činnosti:

- analyzuje věkové a individuální potřeby dětí a v rozsahu těchto potřeb zajišťuje profesionální péči o děti, jejich výchovu i vzdělávání
- zpracovává školní (třídní) vzdělávací program
- realizuje individuální i skupinové vzdělávací činnosti směřující cílevědomě k rozvoji dětí, rozšiřování jejich kompetencí (schopností, dovedností, poznatků, postojů)
- samostatně projektuje a provádí výchovné a vzdělávací činnosti, hledá vhodné strategie a metody pro individualizované a skupinové vzdělávání dětí

[17] Protože předškolní vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, není třeba, aby jeho výsledky byly hodnoceny ve smyslu obecně platných evaluačních standardů.

- projektuje a provádí individuální výchovně vzdělávací činnosti s dětmi se zvláštními vzdělávacími potřebami
- provádí evaluační činnosti - sleduje a posuzuje účinnost vzdělávacího programu, kontroluje a hodnotí výsledky své práce, sleduje a hodnotí individuální pokroky dětí v jejich rozvoji a učení, monitoruje, kontroluje a hodnotí podmínky, v nichž se vzdělávání uskutečňuje
- výsledky evaluace samostatně uplatňuje v projektování i v procesu vzdělávání
- provádí poradenské činnosti pro rodiče ve věcech výchovy a vzdělávání jejich dětí v rozsahu odpovídajícím pedagogickým kompetencím předškolního pedagoga a mateřské školy
- analyzuje vlastní vzdělávací potřeby a naplňuje je sebevzdělávacími činnostmi
- eviduje názory, přání a potřeby partnerů ve vzdělávání (rodičů, spolupracovníků, základní školy, obce) a na získané podněty reaguje

Předškolní pedagog vede vzdělávání tak, aby:

- se děti cítily v pohodě (fyzické, psychické i duševní)
- se děti rozvíjely v souladu se svými schopnostmi a možnostmi a současně byl podněcován jejich harmonický rozvoj
- děti měly dostatek podnětů k učení a radost z něho
- bylo posilováno sebevědomí dětí a jejich důvěra ve vlastní schopnosti
- děti měly možnost vytvářet a rozvíjet vzájemné vztahy a cítit se ve skupině bezpečně
- byl dostatečně podporován a stimulován rozvoj jejich řeči a jazyka
- se děti seznamovaly se vším, co je pro jejich život a každodenní činnosti důležité
- děti mohly pochopit, že mohou prostřednictvím vlastních aktivit ovlivňovat své okolí.
- děti obdržely speciální podporu a pomoc, pokud ji dlouhodobě či aktuálně potřebují.

Ve vztahu k rodičům předškolní pedagog:

- usiluje o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči
- odpovídá za to, že rodiče mají přístup za svým dítětem do třídy a možnost účastnit se jeho činností
- umožňuje rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení
- vede s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení

9 Zásady a doporučení pro zpracování školního vzdělávacího program

Rámcový program pro předškolní vzdělávání je obecně platný dokument, podle kterého si mateřská škola vypracovává svůj školní vzdělávací program.

Školní vzdělávací program je dokument, podle něhož se uskutečňuje vzdělávání dětí v konkrétní mateřské škole. Škola jej zpracovává v souladu s RP a v souladu s obecně platnými právními předpisy. Při vytváření školního vzdělávacího programu může škola využívat různých programových a metodických zdrojů**. Školní vzdělávací program je součástí povinné dokumentace mateřské školy.**

Tvorba školního vzdělávacího programu je plně v kompetenci pedagogů mateřské školy, ať už jde o konkretizovaný výchovně vzdělávací obsah, způsob jeho strukturování a plánování, o volbu metod a prostředků výchovy a vzdělávání či o vnitřní organizační stránku realizace programu. Rozsah školního vzdělávacího programu není stanoven, podstatná je jeho funkčnost pro práci školy a jeho vypovídající hodnota o poskytovaném vzdělávání a jeho kvalitě.

Odpovědnost za vytvoření školního vzdělávacího programu má ředitelka mateřské školy. Na jeho tvorbě se spolupodílí pedagogický sbor. Se školním vzdělávacím programem jsou seznamováni rodiče dětí, popř. je tento program (nebo některé jeho části) s rodiči projednáván.

Školní vzdělávací program musí zajišťovat zejména:

- podmínky k předškolnímu vzdělávání všech dětí v posledním roce před zahájením školní docházky, jejichž rodiče projeví zájem
- možnost individuální úpravy programu podle potřeb dítěte
- takové podmínky, aby mohly být naplňovány cílové i obsahové požadavky na předškolní vzdělávání i očekávané kompetence dítěte

Podle zákona [18] musí vzdělávací program mateřské školy obsahovat:

- charakteristiku vzdělávacího programu, která obsahuje konkrétní cíle vzdělávání, jeho délku, podmínky přijímání dětí, popis a formy vzdělávání
- časový plán vzdělávání a obsah vzdělávání
- popis materiálních, personálních, ekonomických a hygienických podmínek a podmínek bezpečnosti práce pro uskutečňování vzdělávacího programu

Doporučovaná struktura školního vzdělávacího programu a hlavní požadavky na zpracování jednotlivých částí:

Školní vzdělávací program by měl mít svůj *název,* který by školu a její program určitým způsobem charakterizoval. (Název programu může být stálý, nebo může být po roce či více letech obměňován). Vlastní školní vzdělávací program by měl mít *dvě základní části*.

Obsahem první části je:

- ***charakteristika programu* (co je cílem vzdělávacího programu, co škola ve své práci akcentuje, čemu dává přednost, jaké jsou podmínky přijímání dětí apod.)**

- ***popis materiálních, hygienických, personálních a bezpečnostních podmínek, organizace a provozu školy, sociálního klimatu školy, možnosti spolupráce s rodiči,* apod., které pro uskutečňování vzdělávacího programu konkrétní škola má**

Obsahem druhé části jsou:

- *témata,* která mohou být spjata s hlavním heslem či mottem školy resp. s názvem školního programu; představují ucelenou, uspořádanou, logicky navazující řadu tematických bloků pro určitý časový úsek; témata a tematické bloky je třeba volit tak, aby reflektovala přirozený vývoj a život dítěte a aby umožňovala postupné naplňování dílčích cílů stanovených v pěti oblastech

- *průběžné cíle,* které nelze plánovat v rámci témat a které je nutno naplňovat každodenními činnostmi a příležitostmi (např. dodržování základních společenských norem chování, pravidla bezpečnosti, hodnocení vlastní činnosti, sebeobsluha apod.)

- *další dílčí projekty či programy* zařazované dle potřeby jako součásti školního vzdělávacího programu; mohou být věnované např. tomu, co z RP se "nevejde" do

[18] Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a o změně některých zákonů, § 10 (návrh)

tematických bloků, nebo nač klade mateřská škola zvláštní důraz, event. jako příležitostná nabídka dle možností a potřeb (např. logopedický program, přípravný program, rozšířený sociálně komunikační program, ekologický program ad.; mohou být připravované a realizované ve spolupráci s dalšími subjekty (poradnami, ekolog. centry) apod.; i tyto programy škola také uvádí a rozpracovává ve školním programu a zařazuje do svého časového plánu; mohou to být programy nabízené v rámci některé třídy, nebo to mohou být programy sdružující děti z různých tříd

- *pravidla pro vnitřní evaluaci a hodnocení mateřské školy,* její cíle a prostředky, popř. i kritéria

Mateřská škola může nabízet dětem, popř. i jejich rodičům další služby, které probíhají mimo pravidelnou provozní dobu zařízení a mimo pracovní dobu pedagogů. Tyto "*nadstandardní" aktivity* (*služby) nejsou součástí školního vzdělávacího programu a jsou realizovány za úplatu* (např. různé kroužky pro děti, příležitostná večerní či víkendová péče o děti, příležitostná péče o další děti - např. o sourozence, samostatné programy pro rodiče apod.).

Soulad školního vzdělávacího programu s rámcovým programem pro předškolní vzdělávání. posuzuje Česká školní inspekce [19].

Třídní vzdělávací program (plán) je chápán jako součást školního programu, nebo jako samostatný pracovní dokument. Může být různě koncipován; představuje plán činností pro určitou třídu rozvržený na určité časové úseky.

Třídní vzdělávací program se týká především té části školního programu, která je zpracovaná v podobě témat, popř. tematických bloků. Zpracovává jej pedagog pro svou třídu tak, že vychází z témat "školního" programu a ta rozpracovává do vlastních podtémat. V souladu s cíli RP, které pedagog postupně v rámci témat či podtémat naplňuje, rozpracovává konkrétní činnosti a prostředky k jejich realizaci. Náročnost konkrétních činností přizpůsobuje věku a možnostem dětí. Svůj třídní program, resp. pracovní plán, zpracovává pedagog v podobě, která odpovídá požadavkům stanoveným ve školním vzdělávacím programu a která vyhovuje jeho práci.

Součástí přípravy třídního vzdělávacího programu je hodnocení vzdělávání a využití zjištěných informací a výsledků. Pedagog sleduje a hodnotí, jak se děti cítily (hodnotí činnosti a metody), co se naučily (dovednosti, znalosti, myšlenkové operace apod.), co se povedlo a co se nepovedlo a proč (co bylo rizikovým faktorem), a to jak na úrovni třídy, tak u jednotlivých dětí, a podle toho program upravuje. O průběhu i výsledcích vzdělávání (ve skupině či u jednotlivých dětí) si vede pedagog poznámky, kterých dále využívá .[20]

Při tvorbě školních i třídních vzdělávacích programů mohou mateřské školy využívat i zveřejněných programů – např. program Mateřská škola podporující zdraví, Začít spolu, Waldorfský program či další alternativní programy. Předpokladem je soulad programu i jeho realizace se základními požadavky na vzdělávání předškolních dětí , které jsou stanovené v RP.

[19] Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a některém jiném vzdělávání a změně některých zákonů (návrh) § 190, odst.d)
[20] podrobněji v kap. 7. Pedagogická evaluace předškolního vzdělávání

Závěr

Cíle a obsah předškolního vzdělávání formulované RP směrují mateřskou školu k tomu, aby děti, které ji opouštějí, byly osobnosti pokud možno jedinečné, vzhledem k svému věku a individuálním možnostem co nejvíce samostatné, sebevědomé a sebejisté, s vlastním rozumem, schopné dívat se kolem sebe, uvažovat, tvořivě přemýšlet a jednat, jedinci na své úrovni přizpůsobiví, odvážní a také zodpovědní, ochotní nejen přijímat, ale také dávat, schopní se dále rozvíjet, učit se všemu, co budou v životě potřebovat a aktivně čelit problémům, které život přináší.

Zkušenost nás učí, že dítě k samostatnosti a sebevědomí však nedovede pedagog, který je nesamostatný a který si nevěří; tvořivě myslet a jednat je nenaučí ten, kdo samostatně nepřemýšlí a sám netvoří; vytvořit si vlastní představu o světě a životě nepomůže dítěti ten, kdo sám svou představu nemá; odpovědnosti a cílevědomosti těžko může učit dítě pedagog, který nestojí pevně na svých vlastních nohou, který si sám nedokáže stanovit cíle své práce, svou odpovědnost přesouvá na jiné a schovává se za rozhodování druhých; ten, kdo sám nedokáže vést dialog, těžko bude učit své žáky se dohodnout a přistupovat na kompromisy.

Snahou odborníků v oblasti předškolní výchovy a vzdělávání je proto maximálně podporovat v osobnostech pedagogů a v jejich práci všechno to, co sami mají dětem předávat, tedy akcentovat rozvoj a uplatňování těch kompetencí, jejichž základy by dítě mělo pod jejich vedením získat. Důležitou úlohu v tomto směru musí sehrát především profesní příprava pedagogů a jejich další vzdělávání. Je to však i důvod, proč je RP dokumentem, s nímž musí pedagog dále samostatně a tvořivě pracovat a věrohodně jej naplňovat. RP má zřejmě jinou podobu, než mnozí očekávali: je to rámec, který pomáhá pochopit to nejdůležitější, oč se v předškolním vzdělávání dětí jedná. Není "inventářem" požadavků, úkolů či jiných položek, ze kterého by bylo možno jednoduše "odškrtávat" to, co by pedagog považoval za splněné. Klade důraz na přesvědčivost práce pedagoga, vymezuje prostor, ve kterém je třeba se pohybovat, a poskytuje pravidla, kterými je nutno se řídit.

RP tak staví pedagogy před požadavek vytvářet si v rámci daných pravidel vlastní programy, podle nichž hodlají při vzdělávání dětí postupovat. Školní vzdělávací program by měl představovat komplexní dokument o každé jednotlivé mateřské škole a její práci a zasazovat pedagogický program do reálných okolností, podmínek a situací, které jsou pro jeho realizaci podstatné. Program konkrétních vzdělávacích činností a jejich metodické ztvárnění se posouvá spíše do roviny třídního vzdělávacího programu. A protože za jeho průběh odpovídá pedagog, který ve třídě pracuje, je jen přirozené a spravedlivé, aby si jej také sám navrhl, popř. se na jeho přípravě tvůrčím způsobem podílel.

Vypracování RP a jeho předložení praxi mateřských škol je jen prvním krokem na cestě proměny předškolního vzdělávání. S koncem první etapy přichází etapa další, zřejmě složitější a pro mnohé obtížnější: uvedení RP do života mateřských škol a do práce předškolních pedagogů. RP přináší mateřských školám i pedagogům značnou autonomii, s níž nestačí jen souhlasit, ale kterou je třeba přijmout a vyrovnat se s ní, resp. ji umět plně a ve správném směru využít. A tomu se budeme muset všichni společně ještě nějakou dobu učit.

Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k vydávání osvědčení o způsobilosti vzdělávacího zařízení k pořádání vzdělávacích akcí v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Č.j. 11 031/2001-25

K vydávání osvědčení o způsobilosti vzdělávacího zařízení k pořádání vzdělávacích akcí v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen "DVPP") stanovím tento postup:

Čl.1

Akreditační komise pro DVPP

(1) Pro jednotné posuzování a rozhodování o vydání osvědčení vzdělávacím zařízením k pořádání vzdělávacích akcí v systému DVPP zřizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen "ministerstvo") Akreditační komisi pro DVPP (dále jen "komise") v systému DVPP jako poradní orgán ministerstva.

(2) Činnost komise je zaměřena především na posuzování žádostí vzdělávacích zařízení
o akreditaci vzdělávacích akcí.

(3) Komise posuzuje předložené žádosti z hlediska:
a) obsahu vzdělávací akce, zejména propracovanosti návrhu,
b) přínosu akce pro realizaci úkolů vzdělávací politiky ministerstva v oblasti regionálního školství,
c) dosahu akce do výchovně vzdělávací činnosti škol a školských zařízení,
d) odborných předpokladů lektorů,
e) přiměřenosti předpokládaných finančních nákladů.

Čl.2

Složení komise

(1) Komise je patnáctičlenná, složená z předsedy, místopředsedy a třinácti členů. Předsedou komise je náměstek ministra pro regionální školství, místopředsedou ředitel odboru odpovědného za oblast DVPP. Ostatní členy jmenuje náměstek ministra pro regionální školství v tomto složení: odborník v oblasti DVPP, odborný pracovník odboru odpovědného za oblast DVPP, odborný pracovník odboru pro mládež, zástupce základních škol, zástupce středních škol, zástupce učilišť, zástupce mateřských škol, zástupce speciálních škol, zástupce vysokých škol, zástupce Výzkumného ústavu pedagogického, zástupce Národního ústavu odborného vzdělávání, zástupce Institutu pedagogicko-psychologického poradenství, zástupce Ministerstva zdravotnictví. Členové komise jsou jmenováni na období dvou let.

(2) Ředitel odboru odpovědného za oblast DVPP určí ze svých zaměstnanců tajemníka komise, který organizačně a administrativně zabezpečuje jednání komise. Tajemník není členem komise.

(3) Náměstek ministra pro regionální školství má právo požádat o odborné posouzení předložených dokladů další experty.

Čl.3

Činnost komise

(1) Komise zasedá podle potřeby (zpravidla jednou čtvrtletně) na základě písemných žádostí o vydání osvědčení, které jsou doloženy požadovanými doklady.

(2) Komise je způsobilá usnášet se, je-li přítomna nadpoloviční většina členů. Komise se usnáší nadpoloviční většinou hlasů přítomných členů. K jednání komise mohou být přizváni experti bez hlasovacího práva.

(3) Usnesení komise mají charakter doporučení k vydání osvědčení o způsobilosti vzdělávacího zařízení k pořádání konkrétních vzdělávacích akcí, o kterém tajemník komise vyhotoví protokol, který obsahuje: číslo jednací, název vzdělávacího zařízení, adresu vzdělávacího zařízení, doporučení komise a jeho zdůvodnění, místo, datum a podpisy všech přítomných členů komise, popř. další údaje.

(4) Vzdělávací zařízení vydává účastníkům po absolvování ministerstvem akreditované vzdělávací akce osvědčení, které obsahuje: název vzdělávacího zařízení (organizátora akce); jméno, příjmení, datum narození účastníka akce; název vzdělávací akce, popř. její formu; číslo jednací osvědčení vydaného ministerstvem, kterým byla akce akreditována; datum zahájení a datum ukončení akce, počet hodin; místo a datum vystavení osvědčení, razítko a podpis statutárního orgánu (ředitele) vzdělávacího zařízení, resp. školského subjektu, do něhož je vzdělávací zařízení organizačně začleněno; popř. způsob zakončení akce, jméno lektora (lektorů), místo konání akce.

(5) Vzdělávací zařízení vede evidenci vydaných osvědčení a poskytne ji na žádost ministerstva k nahlédnutí. Evidence obsahuje osvědčení vydaná za posledních pět let. V případě, že dojde k odnětí akreditace či k zániku vzdělávacího zařízení, poskytne vzdělávací zařízení tuto evidenci regionálnímu pedagogickému centru.

(6) Platnost osvědčení se stanoví na období dvou let. Komise má právo doporučit osvědčení odejmout, nebudou-li podmínky osvědčení plněny. Jednání o návrhu na odnětí osvědčení o způsobilosti vzdělávacího zařízení je iniciováno ministerstvem či komisí, na základě podnětu školy, předškolního či školského zařízení, popř. účastníka vzdělávací akce. Ministerstvo může osvědčení odejmout, pokud nebudou plněny podmínky uvedené v Čl.3 odst.4 a 5. Rozhodnutí o odnětí osvědčení oznámí vzdělávacímu zařízení ministerstvo.

Čl.4

Postavení a pravomoci ministerstva

(1) Ministerstvo

a) vystaví na základě doporučení komise osvědčení o způsobilosti vzdělávacího zařízení, které obsahuje: číslo jednací, název vzdělávacího zařízení, adresu vzdělávacího zařízení, výčet akcí či programů, pro které vzdělávací zařízení získalo osvědčení, dobu platnosti osvědčení, datum vystavení, razítko a podpis. Osvědčení podepíše náměstek ministra pro regionální školství, resp. v jeho zastoupení ředitel odboru odpovědného za oblast DVPP, nebo písemně oznámí žadateli zamítnutí jeho žádosti. Na udělení akreditace není právní nárok.
b) po dobu deseti let eviduje došlé žádosti, vydaná osvědčení a zamítnutí žádostí,
c) vede databázi vydaných osvědčení,
d) vrací žadateli neoprávněnou, popř. nekompletní žádost,
e) předává žádosti k případnému expertnímu posouzení,
f) svolává komisi a zve na její zasedání experty,
g) vede administrativní a spisovou agendu spojenou s ověřováním žádostí,
h) hradí ze svého rozpočtu náklady na činnost komise,
i) zveřejňuje seznam udělených nebo odňatých osvědčení ve Věstníku MŠMT ČR a na internetových stránkách ministerstva,
j) zveřejňuje na internetových stránkách ministerstva požadovaný obsah žádosti a její formu, počet požadovaných výtisků, termíny uzávěrek přijímání žádostí, kontaktní adresy (poštovní, emailové, telefonní spojení), popř. další údaje.

(2) Ministerstvo si vyhrazuje právo kontroly nad dodržováním podmínek realizace akreditovaných vzdělávacích akcí a programů vzdělávacími zařízeními, kterým bylo uděleno osvědčení.

Čl.5

Žádost a její náležitosti

(1) Žádost může podat vzdělávací zařízení jako samostatná právnická osoba bez ohledu na právní formu. Vzdělávací zařízení musí mít v předmětu činnosti uvedeno další vzdělávání pedagogických pracovníků, popř. organizování vzdělávacích akcí pro dospělé. Žádost se podává ministerstvu písemně ve stanoveném počtu vyhotovení (viz Čl.4 odst. 1 písm. j) a v elektronické podobě (formát rtf, word) ve struktuře údajů odpovídajících Čl.5 odst.2 a přílohám č. 1- 3 tohoto pokynu.

(2) V žádosti je třeba uvést

a) přehledný a očíslovaný seznam vzdělávacích akcí, popř. programů předkládaných k akreditaci
b) charakteristiku náplně jednotlivých vzdělávacích akcí, která obsahuje zejména cíl, obsah (anotaci), délku (popř. časový harmonogram), předpokládané složení účastníků vzdělávání a jejich počet, způsob zakončení vzdělávací akce, způsob vyhodnocení jejího průběhu a účinnosti, formy a metody vzdělávací akce, použité učební texty a další literaturu apod.

c) informaci o organizačním, materiálním a personálním zabezpečení vzdělávací akce (zejména o místě konání akce, zajištění ubytování, stravování, dopravy lektorů, organizátorů a účastníků, vedení potřebné dokumentace a evidence o průběhu vzdělávací akce – např. zápisy o výkazu studia, vydání osvědčení),
d) předpokládanou kalkulaci nákladů vzdělávací akce, která bude obsahovat náležitosti dle přílohy č.2
e) odborného garanta, dále vyjádření o odborné a pedagogické způsobilosti lektorů (dosažené vzdělání, vystudovaný obor, současné pracoviště, popř. jeho funkci; odborné zkušenosti, pedagogickou praxi, popř. přehled publikační činnosti),
f) razítko a podpis statutárního orgánu (ředitele) vzdělávacího zařízení, popř. školského subjektu, do něhož je vzdělávací zařízení organizačně začleněno.

(3) K žádosti je třeba přiložit doklad o zřízení vzdělávacího zařízení nebo doklad o organizačním začlenění do jiného školského subjektu (např. u pracovišť vysokých škol), popř. statut vzdělávacího zařízení.

(4) Vzdělávací zařízení, které má platné osvědčení udělené ministerstvem, popř. kterému již tato platnost vypršela, a u něhož nedošlo při podání další žádosti o akreditaci ke změně, nahradí doklady požadované dle Čl.5 odst.3 oznámením, kdy byly tyto doklady ministerstvu poskytnuty, a čestným prohlášením o tom, že nedošlo k jejich změně.

(5) Žadatel může ke své žádosti přiložit jakékoliv další doklady, které mohou prokazatelně
doložit jeho zkušenost, erudici a serióznost.

Čl. 6

Tímto pokynem se zrušuje Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky k vydávání osvědčení o způsobilosti vzdělávacích zařízení v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (č.j. 10 713/96-20).

Tento pokyn nabývá účinnosti dnem 1. dubna 2001.

Praze dne 26. března 2001.

Mgr. Eduard Zeman v.r.
ministr

Příloha č.1

VZOR

Základní informace o vzdělávacím zařízení

Název vzdělávacího zařízení – žadatel[21]	
Sídlo[22]	
Právní forma zřízení[23]	
Pracoviště – organizátor[24]	
Telefon, fax, e-mail kontaktní osoby[25]	
IČO	
Č.j. MŠMT naposledy vydaného osvědčení[26]	
Statutární orgán (ředitel) vzdělávacího zařízení	
Webové stránky zařízení	

[21] Žádá pouze právnická osoba bez ohledu na vlastnickou formu; lze doložit fotokopií dokladu o právní subjektivitě zařízení, např. zřizovací listiny, stanov, výpisu z Obchodního rejstříku, živnostenského listu znějícího na právnickou osobu; fotokopií dokladu o organizačním začlenění do jiného školského subjektu (např. u pracovišť vysokých škol), popř. statutu vzdělávacího zařízení; v předmětu činnosti musí být uvedeno další vzdělávání pedagogických pracovníků, popř. organizování vzdělávacích akcí pro dospělé. V případě opakované žádosti lze nahradit prohlášením dle Čl.5 odst.4 tohoto pokynu.

[22] Uvádí se adresa, okres, kraj.

[23] Např. občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, soukromé zařízení, příspěvková organizace, veřejnoprávní korporace, jiná.

[24] Uvést jen tehdy, je-li odlišné od sídla vzdělávacího zařízení.

[25] Uvede se osoba (osoby), se kterou je možné podanou žádost konzultovat.

[26] V případě, že zařízení žádá o udělení osvědčení poprvé, uvede tuto skutečnost.

Příloha č.3

Seznam vzdělávacích akcí předkládaných k akreditaci

VZOR

Pořadové číslo	**Název vzdělávací akce**	**Cílová skupina** [1]	**Oblast akce**[2] **(podle předmětů)**	**Forma**[3] **(typ akce)**	**Předpoklá-daný počet účastníků**	**Hodinová dotace**	**Účastnický poplatek**

Pozn.: Nutno předložit i v případě, že se žádost týká jedné akce. Pro vyplnění použijte vždy jeden z údajů uvedených v poznámce.

[1] Např. MŠ, ZŠ 1.stupeň, ZŠ 2.stupeň, speciální školy, SŠ, SOU, VOŠ, vychovatelství, vedoucí pracovníci, jiná

[2] Např. cizí jazyk, český jazyk, matematika, přírodovědné předměty, technické předměty, tělesná výchova, esteticko-výchovné předměty, společensko-vědní předměty, interdisciplinární, informační technologie, mimoškolní volnočasové aktivity, vedení školy, jiné

[3] např. dílna, exkurze, přednáška, seminář, kurs, jiný typ akce

Příloha č.2

VZOR

*Kalkulace předpokládaných nákladů na vzdělávací akci předkládanou k akreditaci**

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na lektory		
z toho	Hodinová odměna lektora včetně odvodů**	
	Ubytování lektorů	
	Stravování a doprava lektorů	
Náklady na zajištění prostor		
Ubytování, stravování a doprava účastníků		
z toho	*Doprava účastníků*	
Náklady na učební texty		
z toho	*Příprava, překlad, autorská práva apod.*	
	Rozmnožení textů	
Režijní náklady		
z toho	*Stravné a doprava organizátorů*	
	Ubytování organizátorů	
	Poštovné, telefony	
	Doprava a pronájem techniky	
	Propagace	
	Ostatní náklady	
	Odměna organizátorům	
Náklady celkem		

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

dne 12.4.2001, čj. 15 837/01-23 s účinností od 1. září 2001, počínaje 1. ročníkem

UČEBNÍ PLÁN

Kmenový obor: 2356H Obráběč kovů, obráběčské práce
Učební obor: **23-56-H/001 Obráběč kovů**

Tříleté denní studium

Kategorie a názvy vyučovacích předmětů	**Počet týdenních vyučovacích hodin v ročníku**			*CELKEM*
	1.	**2.**	**3.**	
A. Povinné				
a) základní				
Český jazyk a literatura	2	2	2	6
Cizí jazyk	2	2	2	6
Občanská nauka	1	1	1	3
Matematika	2-4	2	2	6-8
Fyzika	2-4	2-3	-	4-6
Práce s počítačem	0-3	0-3	-	2-4
Základy ekologie a chemie	2	-	-	2
Tělesná výchova (2.)	2	1	1	4
Ekonomika	-	-	2-4	2-4
Technická dokumentace	2-4	1-3	0-1	4-6
Strojírenská technologie	1-3	1-2	-	2-4
Strojnictví	0-2	1-3	0-2	4-6
* Technologie	2-3	2-4	2-4	8-11
* Odborný výcvik	6-12	14-17,5	14-17,5	34-45
b) výběrové	-	0-4	0-6	0-10
Celkem hodin týdně	**max. 33**	**max. 33**	**max. 33**	**max. 99**
B. Nepovinné				

Poznámky:

1. Všeobecně vzdělávacím předmětům se vyučuje podle platných učebních osnov pro tříleté učební obory středních odborných učilišť, vydávaných VÚOŠ Praha.
2. V době teoretického vyučování nesmí klesnout počet hodin tělesné výchovy pod 2 hodiny týdně. Doporučuje se zařadit 2 hodiny tělesné výchovy i do týdnů, ve kterých žáci absolvují odborný výcvik. Tyto hodiny se nezapočítávají do celkového počtu týdenních vyučovacích hodin v ročníku (lze překročit maximum, uvedené v učebním plánu).

3. Učební plány může škola v povinných vyučovacích předmětech upravit až do výše 10 % celkového týdenního počtu vyučovacích hodin v příslušném ročníku. Při této úpravě není možné zrušit žádný povinný základní vyučovací předmět ani překročit celkový týdenní počet hodin stanovený učebním plánem.
4. V učebních osnovách může škola provést obměnu učiva až 30 % k zařazení nových poznatků vyplývajících z rozvoje vědy a techniky, aktuálních otázek přechodu k tržní ekonomice a k lepšímu přizpůsobení učiva specifickým podnikům. Meziročníkové přesuny učiva, zvláště odborného výcviku, je možné provádět v souladu s pokyny uvedenými v oddíle 5 učebních dokumentů.
5. Struktura a obsah předmětů označených hvězdičkou (*) sleduje profilaci absolventů a stanovení cílů a obsahu vzdělání ve 3. ročníku je v kompetenci školy. Pro tuto část předmětu je nutno dopracovat osnovu, kterou schvaluje ředitel školy a která se stává součástí povinné učební dokumentace školy.
6. Výběrový předmět či výběrové předměty stanovuje ředitel školy, popř. rozhodne o tom, že časová dotace vyhrazená pro kategorii výběrových předmětů (popř. její část) bude využita ke zvýšení počtu hodin základních předmětů. Obsah výběrových předmětů musí být v souladu s profilem absolventa, případně se směrováním jeho přípravy. Učební osnovu výběrového předmětu zpracuje škola (může přitom využít učební osnovy z učebních dokumentů jiného oboru přípravy) a schválí ji ředitel školy. Po schválení se stává součástí povinné dokumentace školy.
7. Učivo všech vyučovacích předmětů je v učebních osnovách rozvrženo do 33 týdnů. Zbývající týdny se využijí podle dále uvedené tabulky.
8. Zařazení a struktura nepovinných předmětů je v kompetenci ředitele školy. Učební osnovy nepovinných vyučovacích předmětů vypracuje škola (popř. převezme vhodné učební osnovy z jiných vzdělávacích programů), schválí je ředitel školy. Kromě uvedených lze nabídnout, podle charakteru oboru přípravy i jiné vhodné předměty. Žák se může přihlásit nejvíce do tří nepovinných vyučovacích předmětů, jsou-li jedním z nich sportovní hry.
9. Škola může organizovat v prvním až třetím ročníku týdenní lyžařský výcvikový kurz a sportovně turistický kurz. Celková doba trvání kurzů nesmí přesáhnout dva týdny za výše uvedené období. Organizace kurzů se řídí metodickými pokyny MŠMT ČR k organizaci lyžařského výcviku žáků a sportovně turistických kurzů.
10. Závěrečné zkoušky se připravují a organizují podle platných právních předpisů.

ČÁST OZNAMOVACÍ

Informace MŠMT

V Praze dne 19. března 2001
Č.j. 14 132/01-22

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydává v souladu s § 12 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, Rámcový program pro předškolní vzdělávání.

Předškolní vzdělávání je součástí vzdělávací soustavy, dosud však nebyl vydán dokument vymezující jeho hlavní cíle, obsah a podmínky. Rámcový program pro předškolní vzdělávání (RP) je prozatím předkládán jako doporučený materiál pro vzdělávání v mateřských školách, speciálních mateřských školách a přípravných třídách zřizovaných pro děti se sociálním znevýhodněním. RP je výchozím dokumentem pro tvorbu školního vzdělávacího programu. Vzhledem k tomu, že předpokládaným termínem, od kterého bude RP všeobecně závazný, je 1. září 2003, doporučujeme všem subjektům, jichž se týká, aby se s ním seznámily. Mateřským školám, speciálním mateřským školám a přípravným třídám pro děti se sociálním znevýhodněním doporučujeme, aby započaly s přípravou vlastního vzdělávacího programu v souladu s RP. Školní vzdělávací program by každá mateřská škola měla mít vypracován nejpozději do 1. září 2002 s tím, že ve školním roce 2002/2003 si jej sama ověří a na základě svého hodnocení upraví do definitivní podoby.

Pro pomoc pedagogům bude vytvořen implementační materiál a předpokládá se, že ve spolupráci s pedagogickými centry budou pořádány semináře pro učitele. Jejich cílem je podpořit pedagogy při vytváření funkčního vzdělávacího programu pro svoji školu a usnadnit jim osvojení způsobů práce akcentovaných v RP.

RP je přístupný na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (www.msmt.cz) a Výzkumného ústavu pedagogického (www.vuppraha.cz).

PaedDr. Jaroslav Müllner, v.r.
náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy

Sdělení MŠMT k projektu "Školní mléko" a k novému nařízení vlády č. 91/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky a zásady pro poskytování podpory programu zvýšení spotřeby zpracovatelsky upraveného mléka a vybraných mléčných výrobků žáky, kteří plní povinnou školní docházku (o podpoře zvýšení spotřeby vybraných mléčných výrobků žáky).

Č.j.: 12 833/2001 - 26

Dne 31.1.2001 schválila vláda nařízení vlády č. 91/2001 Sb., které nabylo účinnosti dnem vyhlášení tj. 6. 3.2001.

Toto nařízení vlády bylo vydáno na základě zmocnění v § 12 odst.2 zákona č.256/2000 Sb., o Státním intervenčním fondu a upravuje poskytování finanční podpory právnickým nebo fyzickým osobám vyrábějícím mléčné výrobky pro žáky škol, ve kterých tito plní povinnou školní docházku.

Znamená to, že vláda uvolnila finanční prostředky, aby mohl pokračovat projekt "Školní mléko" nastartovaný na podzim roku 1999 i v dalších letech.

Proti minulosti dochází ke změně v tom, že nárok na dotované mléko či vybraný mléčný výrobek mají všichni žáci, kteří plní povinnou školní docházku. Sortiment dotovaných mléčných výrobků se rozšiřuje o jogurtové mléko, jogurt a smetanový krém.

Každý žák má nárok na odběr vybraného mléčného výrobku v druhu, množství a ceně, které stanoví toto nařízení.

Druh a množství mléčných výrobků se na žáka a týden stanovuje takto:

a) zpracovatelsky upravené mléko – 500 ml, jedno balení max. 250 ml, nebo
b) jogurtové mléko - 500 ml, jedno balení max. 250 ml, nebo
c) jogurt - 300 g, jedno balení max. 150 g, nebo
d) smetanový krém - 160 g, jedno balení max.80 g, nebo
e) kombinace dvou ks balení podle písmen a) až d).

Výrobce (mlékárna) uzavře se školou smlouvu, ve které se zavazuje, že bude zabezpečovat dodávku resp. prodej mléčných výrobků dle sjednaného harmonogramu za podmínek, uvedených v § 1 a 2 tohoto nařízení vlády za ceny uvedené v § 6. Cena jednotlivého mléčného výrobku dodávaného balení nesmí přesáhnout 3 Kč. Bude-li výrobce dodávat výrobky v menším než maximálním balení, bude cena příslušně upravena. To garantuje podle nařízení vlády dodavatel (mlékárna).

Škola může mít v průběhu čtvrtletí uzavřenou smlouvu o odběru mléčných výrobků pouze s jedním dodavatelem, při čemž změnit dodavatele je možno pouze na začátku každého sledovaného období (čtvrtletí), nikoli v jeho průběhu. Je plně v kompetenci školy, s jakým výrobcem či distributorem uzavře smlouvu o dodávkách dotovaného mléka a mléčných výrobků.

Školám doporučujeme, aby zabezpečovaly vlastní prodej mléčných výrobků tak, aby jejich spotřeba spadala časově pokud možno do hlavní přestávky školní výuky.

Zaměstnanec školy, který bude provádět vlastní distribuci mléka a mléčných výrobků žákům nemusí podle § 19 zákona č. 258/2000 Sb., vlastnit zdravotní průkaz, neboť pouze zabezpečuje distribuci zabalených výrobků.

Zaměstnancům, kteří se budou ve škole podílet na distribuci dotovaných mléčných výrobků a administrativě s tím spojené, je možné zohlednit jejich činnost v nenárokových

složkách mzdy z rozpočtu školy. Doporučujeme spojit se s představiteli obcí a požádat je o příspěvek na tuto činnost, která je v zájmu zdraví dětí jejich obce, na základě § 14 odst. 4 zákona č.564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Mléko patří mezi důležité potraviny, a to především v dětství a dospívání. Bez dostatečného přívodu živin, minerálních látek i vitaminů dodávaných právě mlékem je ochrana lidského zdraví v dětství i v dospělosti prakticky nemyslitelná. Proto o významu mléka pro člověka a zejména pro děti nelze pochybovat. Bohužel v poslední době konzumace mléka a mléčných výrobků dětskou populací klesá a možnost získat dotované mléko a mléčné výrobky ve škole by mohla alespoň částečně tomuto negativnímu jevu zabránit.

Účast škol na programu "Školní mléko" je naprosto dobrovolná, nicméně MŠMT ji doporučuje a apeluje na ředitele škol, aby v rámci svých možností umožnili dětem využít nabídky cenově zvýhodněných mléčných výrobků.

Za zmínku stojí i to, že v zemích Evropské unie jsou projekty školního mléka dotovaného či poskytovaného zcela zdarma běžnou záležitostí.

PaedDr. Jaroslav Müllner v.r.
náměstek ministra školství,
mládeže a tělovýchovy

V Praze dne 19.3.2001

Sdělení odboru 23 středního a vyššího odborného vzdělávání
Č.j. 13 706 / 2001 – 23

Odbor 23 oznamuje, že byly vydány nové učební dokumenty pro studijní elektrotechnické obory středních odborných škol .

Nové učební dokumenty (viz tabulka č. 1) koncepčně umožňují školám konkretizaci odborné složky vzdělání. Škola má možnost pružně modifikovat profil absolventa dle vývoje v oboru, podmínek školy a potřeb regionu. Učební plány jsou stanoveny rámcově, přičemž obsah učebních osnov základních předmětů je pojímán jako tématické minimum. V důsledku toho je možné zredukovat počet platných učebních dokumentů pro SOŠ elektrotechnické.

Tabulka č.2 uvádí, které stávající studijní obory se mohou vyučovat dle nově schválených učebních dokumentů.

Ing. Vojtěch Šrámek v.r.

ředitel odboru

středního

a vyššího odborného

vzdělávání

V Praze dne 12.3. 2001

Tabulka č. 1

Studijní obor	Nové učební dokumenty	Platnost pozbývají učební dokumenty
26-41-M/002 (kód dle JKOV 26-84-6) Elektrotechnika	Schválilo MŠMT ČR dne 31.8.1999 čj. 27 617/99-23 s platností od 1.září 1999 počínaje 1. ročníkem	Čj. 18 487/94-23 ze dne 13.6.1994
26-42-M/001 (kód dle JKOV 26-61-6) Zařízení silnoproudé elektrotechniky	Schválilo MŠMT ČR dne 4.10.1999 čj. 29 160/99-23 s platností od 1.září 1999 počínaje 1. ročníkem	Čj. 14 920/90-21 ze dne 9.4.1990
26-43-M/004 (kód dle JKOV 26-65-6) Slaboproudá elektrotechnika	Schválilo MŠMT ČR dne 8.9.1999 čj. 28 026/99-23 s platností od 1.září 1999 počínaje 1. ročníkem	Čj. 18 629/93-23 ze dne 28.6.1993
26-44-M/001 (kód dle JKOV 26-66-6) Automatizační technika	Schválilo MŠMT ČR dne 4.10.1999 čj. 29 162/99-23 s platností od 1.září 1999 počínaje 1. ročníkem	Čj. 14 921/90-21 ze dne 9.4.1990
26-45-M/004 (kód dle JKOV 37-49-6) Digitální telekomunikační technika	Schválilo MŠMT ČR dne 8.9.1999 čj. 28 027/99-23 s platností od 1.září 1999 počínaje 1. ročníkem	
26-46-M/001 (kód dle JKOV 26-68-6/01) Obrazová a zvuková technika -technické zaměření	Schválilo MŠMT ČR dne 7.10.1999 čj. 30 205/99-23 s platností od 1.září 1999 počínaje 1. ročníkem	Čj. 22 778/96-23 ze dne 25.6.1996
26-46-M/002 (kód dle JKOV 26-68-6/02) Obrazová a zvuková technika technologicko-organizační zaměření	Schválilo MŠMT ČR dne 8.9.1999 čj. 28 083/99-23 s platností od 1.září 1999 počínaje 1. ročníkem	

Tabulka č. 2

Původní studijní obor		**Vyučuje se podle nově schválených učebních dokumentů oboru**
26-41-M/002	Elektrotechnika	**26-41-M/002 Elektrotechnika**
26-41-M/003	Elektrotechnická zařízení v dopravě	
26-41-M/004	Elektrotechnická zařízení v dopravě - sdělovací a zabezpečovací technika	
26-42-M/004	Elektrická trakce v dopravě	
26-42-M/005	Elektrická trakce v dopravě - technika a provoz kolejových vozidel	
26-42-M/006	Elektrická trakce v dopravě - údržba a opravy kolejových vozidel	
26-43-M/001	Elektronická a sdělovací zařízení	
26-43-M/002	Elektronická sdělovací zařízení - sdělovací technika	
26-42-M/001	Zařízení silnoproudé elektrotechniky	**26-42-M/001 Zařízení silnoproudé elektrotechniky**
26-42-M/002	Zařízení silnoproudé elektrotechniky - elektroenergetika	
26-42-M/003	Zařízení silnoproudé elektrotechniky - elektrické stroje a přístroje	
26-42-M/004	Elektrická trakce v dopravě	

26-42-M/005	Elektrická trakce v dopravě - technika a provoz kolejových vozidel		
26-42-M/006	Elektrická trakce v dopravě - údržba a opravy kolejových vozidel		
Původní studijní obor		**Vyučuje se podle nově schválených učebních dokumentů oboru**	
26-43-M/004	Slaboproudá elektrotechnika	**26-43-M/004**	**Slaboproudá elektrotechnika**
26-43-M/001	Elektronická a sdělovací zařízení		
26-43-M/002	Elektronická sdělovací zařízení - sdělovací technika		
26-44-M/001	Automatizační technika	**26-44-M/001**	**Automatizační technika**
26-45-M/004	Digitální telekomunikační technika	**26-45-M/004**	**Digitální telekomunikační technika**
26-45-M/001	Spojová technika		
26-45-M/002	Spojová technika - telekomunikace		
26-45-M/003	Spojová technika - radiokomunikace		
26-46-M/001	Obrazová a zvuková technika - technické zaměření	**26-46-M/001**	**Obrazová a zvuková technika - technické zaměření**
26-46-M/002	Obrazová a zvuková technika - technicko-organizační zaměření	**26-46-M/002**	**Obrazová a zvuková technika - technicko-organizační zaměření**
26-47-M/002	Elektronické počítačové systémy	**26-47-M/002**	**Elektronické počítačové systémy**
26-43-M/003	Elektronická sdělovací zařízení - přístrojová zdravotnická zařízení		

Oznámení

č.j. 15 839/01-23

Schválení učebních dokumentů učebního oboru 31-58-H/001 Krejčí

MŠMT schválilo dne 12.4.2001 pod čj. 15 838/01-23 inovované učební dokumenty pro učební obor středních odborných učilišť **31-58-H/001 (31-52-2/00) Krejčí** s platností od 1. září 2001 počínaje 1. ročníkem. Jedná se o inovaci učebních dokumentů pro učební obor, který postupně nahradí dosavadní učební obory

31-58-H/002 (31-52-2/01) Krejčí - pánské oděvy,
31-58-H/003 (31-52-2/02) Krejčí - dámské oděvy,
31-59-H/003 (31-85-2/01) Švadlena - oděvní konfekce a prádlo.

Pokud školy mají některý z uvedených oborů rozhodnutím MŠMT zařazen v síti škol, předškolních zařízení a školských zařízení, mohou podle těchto učebních dokumentů v příslušných 1. ročnících vyučovat již od 1.9.2001. **Žádost o zařazení učebního oboru 31-58-H/001 (31-52-2/00) Krejčí do sítě škol s účinností od 1.9.2002 musí být doručena orgánu kraje, jehož prostřednictvím bude předložena ke schválení MŠMT, nejpozději do 30.9.2001.**

Učební dokumenty si lze objednat v Národním ústavu odborného vzdělávání, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10.

V souvislosti s výše uvedeným MŠMT ruší k 1.9.2002 platnost učebních dokumentů počínaje 1. ročníkem pro učební obory

- 31-58-H/002 (31-52-2/01) Krejčí - pánské oděvy - vydalo MŠ ČSR dne 4.12.1987, čj. 28 402/87-220 s platností od 1.9.1988 počínaje 1. ročníkem a MŠMT ČR dne 17.4.1990, čj. 15 271/90-21 a dne 31.5.1991, čj. 17 981/91-21 s platností od 1.9.1991;

- 31-58-H/003 (31-52-2/02) Krejčí - dámské oděvy - vydalo MŠ ČSR dne 4.12.1987, čj. 28 402/87-220 s platností od 1.9.1988 počínaje 1. ročníkem a MŠMT ČR dne 17.4.1990, čj. 15 271/90-21 a dne 31.5.1991, čj. 17 981/91-21 s platností od 1.9.1991;

- 31-59-H/003 (31-85-2/01) Švadlena - oděvní konfekce a prádlo - vydalo MŠ ČSR dne 16.12.1986, čj. 13 206/86-220 s platností od 1.9.1987 počínaje 1. ročníkem a MŠMT ČR dne 17.4.1990, čj. 15 271/90-21 a dne 31.5.1991, čj. 17 981/91-21 s platností od 1.9.1991;

- 31-59-H/004 (31-85-2/02) Švadlena - technická konfekce - vydalo MŠ ČSR dne 16.12.1986, čj. 13 206/86-220 s platností od 1.9.1987 počínaje 1. ročníkem a MŠMT ČR dne 17.4.1990, čj. 15 271/90-21 a dne 31.5.1991, čj. 17 981/91-21 s platností od 1.9.1991;

- 31-59-H/005 (31-85-2/03) Švadlena - textilní hračky - vydalo MŠ ČSR dne 16.12.1986, čj. 13 206/86-220 s platností od 1.9.1987 počínaje 1. ročníkem a MŠMT ČR dne 17.4.1990, čj. 15 271/90-21 a dne 31.5.1991, čj. 17 981/91-21 s platností od 1.9.1991.

První tři uvedené učební obory jsou plně pokryty inovovanými učebními dokumenty učebního oboru 31-58-H/001 (31-52-2/00) Krejčí.

Dva zbývající uvedené učební obory jsou inovovanými učebními dokumenty učebního oboru 31-58-H/001 (31-52-2/00) Krejčí pokryty pouze částečně. Jedná se o velmi úzké a specifické obory (dříve zaměření) s případným malým počtem žáků, v nichž se podle statistických údajů v současné době žáci nepřipravují, a dosud platné učební dokumenty jsou zastaralé. V případě, že bude o přípravu žáků pro tyto oblasti zájem a nebude vyhovovat začlenění této specifické problematiky do nyní schválených inovovaných učebních dokumentů, bude tato problematika řešena dodatečně.

Schválení učebních dokumentů učebního oboru 69-53-E/002 Provoz domácnosti

MŠMT schválilo dne 29.3.2001 pod čj. 14 930/01-23 inovované učební dokumenty pro dvouletý učební obor učilišť **69-53-E/002 (64-97-0) Provoz domácnosti** s platností od 1. září 2001 počínaje 1. ročníkem.

Učební dokumenty si lze objednat v Národním ústavu odborného vzdělávání, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10.

V souvislosti s výše uvedeným MŠMT ruší k 1.9.2002 platnost učebních dokumentů počínaje 1. ročníkem pro učební obor 69-53-E/002 (64-97-0) Provoz domácnosti, vydaných Ministerstvem hospodářství ČR dne 9.2.1994, čj. 170 670/94-74 s platností od 1.9.1994 počínaje 1. ročníkem.

Oznámení o konání kvalifikačních zkoušek

Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD s.r.o., Znojmo, Přímětická 50 oznamuje, že provádí kvalifikační zkoušky nahrazující odbornou způsobilost pro provozování živností řemeslných podle vyhlášky č. 154/1996 Sb., v platném znění, v **Hostinské činnosti.**

Čj. 15 873/01-23

Integrovaná střední škola technická – COP, Most-Velebudice, Dělnická 21 oznamuje, že provádí kvalifikační zkoušky nahrazující odbornou způsobilost pro provozování živností řemeslných podle vyhlášky č. 154/1996 Sb., v platném znění, ve **Vodoinstalatérství, topenářství a Montáži suchých staveb.**

Čj. 15 872/01-23

V Praze dne 12.4.2001

Ing. Vojtěch Šrámek v.r.
ředitel odboru
středního a vyššího odborného vzdělávání

Oznámení odboru speciálního vzdělávání a institucionální výchovy - 24

Č.j. 14 850/2001-24

Informace o učebních dokumentech základní školy pro sluchově postižené

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, odbor speciálního vzdělávání a institucionální výchovy – 24 oznamuje, že všem speciálním školách pro sluchově postižené jsou rozesílány učební dokumenty základní školy pro sluchově postižené pro přípravný až 4. ročník, schválené pod č.j. 19 227/93-24 ze dne 30.6.1993 a učební dokumenty pro 5.- 9. ročník, které MŠMT schválilo pod souhrnným č.j. 14 633/2001-24 dne 23.3.2001.

Distribuci dalších výtisků zajišťuje MŠMT - odbor speciálního vzdělávání a institucionální výchovy dle objednávek jednotlivých škol.

PaedDr. Jiří Pilař, v.r.
ředitel odboru speciálního vzdělávání
a institucionální výchovy

V Praze dne 28. března 2001

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schválilo k zařazení do seznamu učebnic a učebních textů* následující tituly:

* Zařazení do seznamu učebnic a učebních textů nabývá účinnosti až po vydání uvedených titulů. Na učebnice a učební texty uvedené v tomto Věstníku MŠMT ČR se vztahuje nařízení vlády ČR č. 15/1994 Sb., o bezplatném poskytování učebnic, učebních textů a základních školních potřeb, ve znění pozdějších předpisů.

pro základní školy:

Odvárko, O., Kadleček, J.: Matematika pro 9. ročník ZŠ, 3. díl Č.j.: 12347/2001-22; cena: 56,00 Kč	2007	Prometheus	součást ucelené řady
Fišarová, O., Zbranková, M.: START MIT MAX II 2. díl (učebnice + pracovní sešit) Č.j.: 13058/2001-22; cena: 139+99,00 Kč	2007	Fraus	součást ucelené řady
Herman, J. a kol.: Matematika pro nižší třídy víceletých gymnázií – Jehlany a kužely Č.j.: 12347/2001-22; cena: 56,00 Kč	2007	Prometheus	součást ucelené řady
Mühlhauserová, H. a kol.: Český jazyk 2 – učebnice,pracovní sešit Český jazyk 2 a Tvrdé a měkké slabiky Č.j.: 13751/2001-22; cena: 54,00 + 30,00 +20,00 Kč	2007	Nová škola	součást ucelené řady
Pečírková, J. a kol.: Dějepis 6 – pravěk a starověk Č.j.: 12299/2001-22; cena: 136,00 Kč	2007	Scientia	součást ucelené řady
Sedlmayerová, J. a kol.: Dějiny moderní doby I, II – pracovní sešit Č.j.: 15310/2001-22; cena: 40,00 Kč	2007	SPL Práce	součást ucelené řady

pro střední školy:

Nezkusil, V. a kol.: Česká a světová literatura pro 1.,2.,3.,4. ročník SŠ, Čítanka a světová literatura pro 1.,2.,3.,4. ročník SŠ Č.j.: 14259/2001-23; cena: á 89,00 Kč	2007	Fortuna	součást ucelené řady
Novotný, I., Hruška, M .: Biologie člověka pro gymnázia Č.j.: 14363/2001-22; cena: 89,00 Kč	2007	Fortuna	součást ucelené řady

pro zrakově postižené:

Rulf, J., Válková, V.: Dějepis pro 6. ročník speciální základní školy pro zrakově postižené Č.j.: 13454/2001-24; cena: 925,00 Kč	2007	Knihovna a tiskárna K.E.Macana	součást ucelené řady
Málková, M.: Botanika pro základní školu pro zrakově postižené Č.j.: 10341/2001-24; cena: 348,00 Kč	2007	Knihovna a tiskárna K.E.Macana	součást ucelené řady

Ztráta razítek

Dne 20.3.2001 došlo ke ztrátě 1 ks obdélníkového razítka s textem:

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
Lidická 18 Bílina
okres Teplice
1

Písemnosti opatřené tímto razítkem po 20.3.2001 je třeba považovat za neplatné.
Čj. 13 874/2001-20

Dne 3.3.2001 došlo ke ztrátě 1 ks obdélníkového razítka s textem:

Základní škola
ŠKOLSKÁ 112
289 23 MILOVICE

Písemnosti opatřené tímto razítkem po 3.3.2001 je třeba považovat za neplatné.
Čj. 13 836/2001-20

---

* Lze nahradit vzorovou kalkulací, pokud se jedná o srovnatelné akce.
** Položky psané kurzívou jsou nepovinné.